

FANZIN ODBORA ANTIRATNE KAMPAÑE ZAGREB

ARKzin

Prizor iz Vukovara:
IZLAZ U SLUČAJU OPASNOSTI

A scene from Vukovar:
EMERGENCY EXIT

Cijena 40 dinara
Kupovinom fanzina
potpomažete Antiratnu
kampanju

No 1
Broj

Zagreb,
23. listopada 1991.
October 23rd 1991

JEDNO PISMO IZ BEOGRADA U ZAGREB

Draga Biljana,
Mislim mnogo na sve vas, posebno na tebe jer pretpostavljam da još uvek slično mislimo. Dobila sam ova telegrama, a pismo od tebe i Aide juče (10. oktobra) i to uz popratne događaje. Pošto je bilo expres, doneo ga je poštari posebno ujutro, tražio mi ličnu kartu, i — zapisao broj! Kao što vidiš, ovde počinje diktatura, koje sam se plašila već četiri godine. Sledeću poštu šaljite obično. Pisma, naravno, otvaraju, ali bar ne moram da to vidim.

Mi se ovde često osećamo bedno i beznadežno, a nereško, mada ovo vama može zvučati ironično — i nebezbedno. Znam da mnogo od vas očekujete, ali ne znam da li ste svesni koliko malo možemo da učinimo. To što treba u Beogradu učiniti mogu neki drugi ljudi, a ne mirovnjaci. Ja lično sam malo premorena, imam ponekad po četiri sastanka ili akcije u toku dana, a druge aktivnosti da i ne pominjem. Zasad, nas, mirovnjake ne diraju, ali ne znam dokle će da se foliraju sa demokratijom. Smetaju indirektno, šaljući (ili ne sprečavajući) provokatore na naše akcije, a čini mi se ponekad i na same sastanke. Srećom naša ženska aktivnost i sam "Centar za antiratne akcije" okupljaju zaista divne ljude, pre svega žene. Pišem ti zbrkano, žurim da završim jer imam sastanak sa Kristinom koja će biti kurir za ovo pismo. Ne smem da ga šaljem poštom. Hendikepira nas nedostatak telefonskih veza. U uslovima blokade informacija ne mogu ni znati tačno šta se u Hrvatskoj događa (da li znate i vi, u svim krajevima). Mi od početka upozoravamo na medijski rat; čak smatramo da se spisak onih koji treba da odgovaraju za ratni zločin mora proširiti i na medije. Užasan je osećaj da živiš u klopcu, potpunoj neizvesnosti, sa tako malo nade u skori (dobar) rasplet. Užas nam se svima uviđa u kosti, tako je malo smeha na ulici, još od početka godine. Svakako, to se ne može porebiti sa bombardovanjem i životom u uslovima sirena, to nam je čak teško i da zamislimo. Da li ćete nam, posle rata, uopšte dozvoliti da posetimo Zagreb ili Dalmaciju (kao što je s Nemcima u Kragujevcu)? Izvini, ja umesto da vas ohrabrim, prosipam jad.

Mnogo vas voli Lina

UVODNIK

Rat je.

Taj nedvojbeni sud i dosadašnje njegove užase neće promijeniti ovo ili ono mnjenje o njegovim uzrocima.

Rat mora prestati.

Uostalom, jednom će stati.

Bitno je da to bude što prije. Smrt i razaranje mogu biti smisao života i djelovanja samo pervertiranih umova koji, uz sve, imaju i moć.

Mir, međutim, nije stanje odsutnosti rata. Jednako kao što ni zdravlje nije stanje odsutnosti bolesti.

Glavni cilj antiratnoga pokreta nije da rat naprsto prestane, nego *kakav će biti mir*. Naime, jesmo li uopće na dobitku ako rat imperativno ne zamijeni društvo tolerancije, pluralizma, demokracije. Nasilje iz rata, duže ili kraće, silom njegova zamaha, nastavlja se i poslije prestanka ratnih operacija. Rat je, za sve sukobljene, faustovski demon koji čovjeku želi oteti dušu i kada oružje ušuti. Toj su zarazi osobito skloni oni koji iz rata izadu kao nosioci moći.

Rat — iako u njemu gube svi — može završiti tako da netko bude proglašen pobjednikom. Ratna pobjeda, međutim, nikome ne osigurava pravo da rat zamijeni diktaturom.

Zato se i usred rata valja zalagati za mir, onakav kakav su mnogi sanjali prije pluralističkih izbora. To u ratu nitko ne smije smetnuti s uma!

U hrvatskim medijima danas mnogi pitaju gdje je srpska demokratska inteligencija? Pitaju, ali ne trude se previše da bi potražili odgovor. Misli se, valjda, da bi se oni najprije morali oborčunati sa svojom vlašću. Možemo zamisliti kako se, jednako beznadno, isto pitanje postavlja i u srpskim medijima.

Rat je, i nije realno očekivati da vojnički postrojeni informatički sustavi, bez interesa i prevelikih rezervi, poklanjam prostor nekome tko je apriori protiv svakog nasilja, u ratu i u miru. No, mi postojimo, ravnomjerno raspršeni. Svima kojima je mrsko nasilje, a zalažu se za suvislu i tolerantnu gradnju porušenih odnosa među ljudima, otvaramo naše stranice. Ohrabrujuće je što postoje još mnogi koji nisu dopustili da ih mediji toliko zagade da se, kao ljudska bića, reduciraju na golo preživljavanje, s mržnjom kao jedinim pogonskim gorivom. Prirodno je, onda, što se bar ljudi koji žude za mirom ne obziru na to u kojem su se zaraćenom taboru našli. Ionako ne svojom voljom!

Miroslav Ambruš-Kiš

Fanzin Odbora antiratne kampanje Zagreb • Ovaj broj su uredili: Miroslav Ambruš-Kiš, Vesna Janković i Zoran Oštrić • Kontakt-adresa: Zelena akcija Zagreb, Radnička cesta 22, 41001 Zagreb, p.p. 876 • U ovom broju su suradivali: Aida Bagić, Draženka Dobrić, Srđan Dvornik, Šuhreta Dumanić, Herbert Froehlich, Nina Pečnik, Christina Sweitzer, Sandra Ostojić, Vasilija Oraščanin, Jagoda Savić, Robert Švarc te Centar za mir Sarajevo i Centar za antiratne akcije Beograd • Privremeni telefon & telefax: (+38) (0)41 61 09 51 • Zahvaljujemo Herbertu Froehlichu na novčanom prilogu koji je ubrzao izlaženje ovoga broja •

INSTRUKTORI MIRA

OD JUŽNE AFRIKE DO HRVATSKE

Savez za Društvenu obranu (Bund für Soziale Verteidigung), osnovan prije dvije godine, sačinjava tridesetak organizacija, te više stotina pojedinaca. U njemu su i Savez za pomirenje, Pax Christi, Zeleni... Osnovni su mu ciljevi razrada društvene obrane i ukidanje vojske u Njemačkoj, pronaalaženje nenasilnih načina rješavanja sukoba u različitim životnim područjima. Seminar o nenasilnim akcijama za članove Antiratne kampanje u Zagrebu vodili su **Eric Bachman** i **Christine Sweitzer**.

Christine je završila studij etnologije, a u mirovnom pokretu djeluje od vremena pokreta protiv postavljanja američkih raketa srednjeg dometa prije desetak godina. Odnedavno je u vijeću organizacije War Resistance International.

Eric je odrastao u SAD, ali sebe smatra građaninom svijeta. U mirovni je pokret dospio odbivši da stupi u vojnu službu u vrijeme vietnamskog rata. U Njemačku je došao 1969. raditi u jednom mirovnom centru u blizini Herforda (Friedenskotten Hiddenhausen). Svi tih godina važan aspekt njegova rada bio je trening za nenasilne akcije u Zapadnoj Evropi, Sjevernoj Irskoj i Južnoj Africi.

ARKzin: Eric, reci nam nešto o svom radu u tim zemljama, osobito o Južnoj Africi?

Eric: Na jugu Afrike bio sam nekoliko mjeseci. Pozvali su me u vrijeme kada je JAR trebala slaviti svoju 20-godišnjicu, dakle, kratko vrijeme nakon što su studenti i učenici ponovo počeli pružati otpor. Neki su ljudi mislili kako bi bilo dobro imati pomoći u treningu za nenasilne akcije. Komunikacija je, poradi udaljenosti, a također i zbog nadzora od strane vlade, bila vrlo teška. Prije nego što sam krenuo zapravo nisam točno znao što me čeka. Išao sam, za početak, samo na tri mjeseca. Vrlo sam brzo tamo osjetio veliki interes za nenasilnu akciju. Također sam primjetio da već postoje mnoge aktivnosti u tom pravcu. Iako ih oni nisu tako nazivali, bili su vrlo aktivni i mnoge od principa nenasilnog djelovanja provodili su u djelu u čitavom nizu akcija. Bilo je, naravno, i nasičnih grupa koje su djelovale u to vrijeme. Uspostavio sam kontakt s grupama i bijelaca i crnaca, ali ipak više s crnačkim grupama. Proradili smo različite situacije, probleme, konflikte i, zapravo, teško je kazati kakav uspjeh takvo nešto donosi. Teško je vidjeti kratkoročno dostižne uspjehe. Vidio sam da je to pridonijelo dobrom startu kampanja. Bilo mi je jasno da od svog posjeta ne mogu očekivati temeljite promjene, pa to nisu uspjesi, nego tek mali koraci. Ali, nedvojbeno, bilo je važno napraviti takav posjet. Otada postoji i kontakt između nenasilnog, pacifističkog pokreta u Evropi i u Južnoj Africi.

ARKzin: Kakvi su vaši utisci iz Zagreba?

Eric: Postoji vrlo velik interes za ove teme. Najveće teškoće susreo sam na praktičnoj razini: seminar je teško držati ako neprestano treba odlaziti u sklonište. Osim toga, nije bilo zapreka. Tako sam seminare držao u uvjetima s mnogo više represije, gdje se nije moglo tako otvoreno govoriti o tim temama, i to je išlo, iako tada sam rad nije bio toliko ometan neprestanim prijetnjama, kao ovdje, zračnog napada.

ARKzin: Na kojim su poljima nenasilne akcije najdjelotvornije, u rješavanju individualnih sukoba, među grupama ili za rješavanje sukoba među državama?

Eric: Ukratko, i na individualnoj razini, između grupa ljudi, a i

između zemalja, između država. Ne postoji zemlja dobro pripremljena za obranu nenasilnim metodama. Ipak, i u takvim situacijama pokazuje se da nenasilne metode mogu biti djelotvorne, pa i da se zemlja koja se na to odluči, vrlo dobro može braniti. Ne vjerujem da mase stopostotno moraju stajati iza toga. Što ih je više, to bolje, ali na primjeru Sovjetskog Saveza vidjelo se da nije potrebno mnogo ljudi da bi se oborio puč. Bio je to samo djelić ukupnog stanovništva zemlje. Ljudi koji su izašli na ulice imali su prešutnu podršku većine, ali zapravo je samo mali dio bio stvarno aktivan. Takvo što daje mi puno nade u nenasilne metode.

Christine: Postoji čitav spektar mogućnosti nenasilnog rješavanja konfliktata na internacionalnog razini. Mislim da je npr. u Zaljevskom ratu bilo moguće natjerati Irak na povlačenje iz Kuvajta, a da ga se ne napadne vojno, pomoći bojkota i drugih dugoročnijih sankcija. Nenasilno rješavanje konfliktata zahtijeva, u pravilu, više vremena. Vjerujem u nenasilnu društvenu obranu: da se neka zemlja (poput Kostarike) razoruža, nema vojsku, ali da ima pripremljene i razrađene oblike nenasilnog otpora u slučaju da je ugrožena ili barem potencijalno ugrožena.

Eric: Vrijeme u kojem traži vojne, ratne operacije može se skratiti, ali problemi u tom vremenu nikada nisu riješeni, nego su uglavnom višestruko uvećani. Za nenasilno rješavanje tek naizgled treba više vremena. Zapravo, u tom se vremenu može doći do stvarnog rješenja, bolje od vojnoga rješenja. S vojskom izgleda kao da brže ide, male se promjene brže događaju, ali usprkos tome ne donose rješenje. U nenasilnim tehnikama razrađene su metode podržavanja minimuma dobre volje u sukobljenim stranama.

Christine: Problem je i u nestrpljenju. Tako je bilo u Zaljevskom ratu: postavi se ultimatum s rokom. Ili ovdje, u ratu u Hrvatskoj: dolete posrednici i onda bi se u roku od dvanaest sati trebao sklopiti dogovor. Oni potom lete dalje, jer već drugi dan negdje drugdje imaju nekakav termin.

ARKzin: Može li se očekivati povećani pritisak evropskih mirovnih pokreta na vlade da pokušaju smanjiti opasnost od oružanog rješavanja konfliktata?

Christine: To bi morao biti pozitivan način reagiranja. Svijest o tome da u Evropi bukti rat, da se još uopće može dogoditi i da samo razrješenje konfliktata među blokovima ne daje nadu u mirnije doba, ta svijest bi mogla pružiti novu motivaciju mirovnom pokretu da pojača pritisak. S druge strane, na žalost, vidljivo je da se i vojska nanovo legitimira, istim razlozima. Euforija da nam više nije potrebna vojska, da je stvoren mirniji svijet, prilično je osabila i bojim se da predstoji renesansa militarističke politike kakvu smo već imali prije drugog svjetskog rata.

Eric: U situaciji kada se Evropljanima čini da vlada mir, očigledno, još uvijek postoji niz konfliktata s kojima se treba suočiti. U mirnim vremenima naročito je važno nastaviti s radom i pronalaziti nove načine rješavanja konfliktata. Za Mirovni centar, u kojem radim, rekli su mi: "Sada sve to možete spakirati, napokon imamo mir." Rekli su to kratko vrijeme uoči Zaljevskog rata.

SA ŠVEDSKOM DELEGACIJOM U ISTOČNOJ SLAVONIJI

ISTRAŽIVAČI BUDUĆNOSTI U PAKLU PROŠLOSTI

Početkom rujna Jugoslaviju je posjetila tročlana misija u sastavu **Jan Oberg** (vođa misije), **Marta H. Cullberg** i **Sören Sommelius**, članovi organizacije Transnational Foundation for Peace and Future Research. Misiju je uputilo i finansiralo Ministarstvo vanjskih poslova Švedske, kako bi na terenu, iz "prve ruke", prikupili informacije o aktualnoj situaciji u Jugoslaviji, prvenstveno u Hrvatskoj u kojoj se odvijaju oružani sukobi. Svrha njihova posjeta bila je načiniti kompetentnu nezavisnu analizu, te istražiti mogućnosti za rješavanje konfliktata i nastavljanje zajedničkog života naroda koji nastanjuju područja sada zahvaćena ratnim vihorom.

Bili smo im domaćini za boravka u Zagrebu. Susreli su se i razgovorarali s više istaknutih pojedinaca, pripadnika hrvatskog i srpskog naroda, predstavnicima različitih političkih stranaka, zagovornicima različitih pristupa rješavanju problema, te s pojedinim izvanstranačkim grupama i organizacijama.

Rat je bio još daleko od Zagreba. Još je mnoštvo Zagrepčana

pred kaficima komentiralo ratne izvještaje, smjenjivalo ministre i anticipiralo razvoj ratnih operacija... Naši prijatelji su isprva vjerovali da je ovaj rat propaganda izmišljotina političkih moćnika. Odveli smo goste bliže pravom ratu.

Najprije krenusmo u Osijek, gdje je vještina opasnog življenja postala ljudska svakodnevница.

U našem rent-a-caru nismo imali radio. Policijske kontrole pred Đakovom zatekle su nas nepripremljene. Tog 3. rujna počeo je dotad najžešći napad na Osijek i okolicu; Osijek je bio zatvoren grad. Uljedno smo obaviješteni da ne možemo dalje, jer nam ne mogu zajamčiti sigurnost, ni dati zaštitna vozila u pratnju. Bili smo bili uporni, a naši prijatelji nisu odmah shvatili neizvjesnost avanture u koju se upuštaju. Istraživanje budućnosti (istaknuto u nazivu njihovog instituta) moglo je započeti baš tu gdje sada ozivljava mračna prošlost, vrijeme drugog svjetskog rata.

Nakon brojnih kontrola ušljali smo se u Osijek. Žestina paljbe je jenjavala (tako nam rekoše), no i ta je dovoljno zvaničila

u ušima nenaviklim na kanonadu artiljerije, metaka, granata.

Dok smo ispijali kavu u uredu atipičnog i odmijerenog gradonačelnika g. Zlatka Kramarića, intenzitet napada se pojačao. Granate su padale po baroknoj gradskoj jezgri, a oglašio se i signal uzbune za zračni napad. Kao i obično, gradonačelnik Kramarić je ostao u uredu, izvestivši nas o tragičnoj bilanci razaranja toga dana: 14 mrtvih i veći broj ranjenih.

Propješaćili smo napuštenim ulicama dekoriranim vrećama spijskom i odlomljenim dijelovima pročelja. Posjetili smo izbjeglice koje su u improviziranim skloništima čekale kraj zračnog napada. Najverodostojnije svjedočenje njihove Golgotе bila je sumnjičavost koju su pokazali prije nego smo se propisno identificirali. Izbjegli ljudi nigdje na svijetu ne osjećaju se posve sigurno...

Poželjeli smo posjetiti Sarvaš. U Policijskoj upravi grada Osijeka nastojali su nas od toga odgovoriti zbog stalne tamošnje minobacačke vatre i pucnjave. Ipak, kćida su uvidjeli da smo odlučili preuzeći rizik, ljubazno su poduzeli sve da nas njihove patrole provedu na sigurnijim putem. Gradom su i dalje odjekivale potmule detonacije i rafalna pucnjava

Živjeti i umrijeti u stračkom domu, Pakrac.

To live and die in retirement house, Pakrac.

Dvorac Eltz, Vukovar

Spomenik kulture nulte kategorije, biblioteka s 80 tisuća knjiga, uništen višestrukim zračnim bombardiranjem zabranjenim kasetnim bombama švedske proizvodnje.

Castle Eltz in Vukovar, A-rated cultural monument, a library with 80 thousand books, destroyed in repeated air bombardements with forbidden CLUSTER bombs, Swedish origin.

s vojnog "Poligona C".

Pod budnom paskom gardista stigli smo u Sarvaš. Provlačili smo se razorenim ulicama nekad tipičnog slavonskog sela. Razaranja su puno je teža i stravičnija nego što dočarava TV slika. Poznata katolička crkva u Sarvašu pretrpjela je najveća razaranja. Oštećeno je i katoličko groblje, kojemu zbog sigurnosti nismo mogli prići. Razaranja nije bila poštovana ni pravoslavna crkva, tik uz katoličku, iako u manjoj mjeri. Mnogi od branitelja Sarvaša su mještani, organizirani u ZNG. Međutim, jedan od zapovjednika bivši je oficir JNA, koji je u srpnju napustio njene redove.

— Izdali su me — kaže — onda kad su mi zapovjedili da uperim oružje u vlastiti narod.

Foto-aparatom i videokamerom naši su Švedani dokumentirali ostatke Sarvaša. Kolaž razorenih kuća, minobacačkih gelera razbacanih po ulicama, napuštenih pasa koji se umiljavaju. Gardisti se još jedini brinu o njima i ostavljenoj stoci; zapaljene svijeće u ostacima katoličke crkve, prašnjava i izbljedjela hrvatska zastava na pročelju kuće izbušene mećima i granatama, krateri po nekada njegovanim vrtovima... U Sarvašu, rat za svakog posjetitelja doista postaje vrlo opipljiv i stvaran. Jan Oberg, vođa misije, na odlasku bio je začuđen kada mu je vojnik na prvoj liniji fronte citirao — B. Rusella! Tek nakon takvoga iskustva čovjek u uniformi prestaje biti puka brojka, jedan od mnogih, i postaje biće koje osjeća, pati, misli...

Vozeci prema Đakovu, šutke smo stajali i promatrali molitvu pred tada još netaknutom đakovačkom Katedralom. Prikidan završetak dana ispunjenog pucnjavom, granatama, razaranjima. Stotine ljudi okupljenih u molitvi za mir, dok samo nekoliko desetaka kilometara dalje umjesto svijeća nebo osvjetljavaju plamenovi rata.

Umorni, brzo smo vozili auto-cestom prema Zagrebu, potpuno nesvesni mase tenkova i artiljerije, koja se pod okriljem magle prijeteći valjala iza nas.

Rat se približavao Zagrebu.

Draženka Dobrić

ODBOR ANTIRATNE KAMPANJE ZAGREB

Poruka građanima Bosne i Hercegovine

Gradani!

Medunarodni sukobi u Hrvatskoj eskalirali su u posljednjih nekoliko mjeseci u potpuni raskol i žestoke oružane sukobe, u kojima masovno ginu i Hrvati i Srbi. Obje strane kriju svoje gubitke; ukupan broj poginulih do sada je vjerojatno oko 5.000. Broj izbjeglica je već preko 300.000, a nanesene su goleme materijalne štete.

Bez obzira na povode i ciljeve, u ovakvom besmislenim ratu ne može biti pobjednika. U vrijeme kada se bliske socijalističke zemlje okreću demokraciji, tržistu, osvajaju novih tehnologija i rješavanju ekoloških problema, rat u Hrvatskoj bacio je ovu republiku i njene građane deset godina unatrag.

Gradani Muslimani, Srbi i Hrvati!

Odbor antiratne kampanje okuplja kolektivne i individualne članove iz svih jugoslavenskih republika, kao i iz inozemstva. Raznih smo političkih uvjerenja, ali smo jedinstveni u uvjerenju

- da su pregovori jedino racionalno sredstvo za rješavanje konfliktata;
- da svi pojedinci i svi narodi imaju jedinstveni temeljni interes za slobodom, pravdom i blagostanjem za sve;
- da je zajednički rad na razvoju demokracije i postizanju ekonomskog, socijalnog i ekološkog blagostanja jedina izgledna perspektiva, bez obzira kako budu riješeni odnosi među republikama.

Gradani Republike Bosne i Hercegovine!

Medunarodni sukobi počeli su i u vašoj republici, koja poznaće stoljetnu tradiciju zajedničkog življena muslimana i kršćana, Hrvata, Srba i ostalih naroda. Pale su prve ljudske žrtve. Ako raskoli eksplodiraju u masovni oružani sukob, broj poginulih će sigurno ubrzo biti veći nego u Hrvatskoj.

Jos imate vremena da se sprijedite katastrofi! Ne dozvolite propovjednicima mržnje da vas zavade s vašim susjedima druga nacionalnosti! Ako im podlegnete, perspektiva za dugi niz godine ista je za sve: rat i glad, krv i bijeda, nesloboda i umiranje.

Prisilite vaše političke vode da se okanu ljudara s oružjem, da se provede opća demilitarizacija i počnu razvijati ekonomski, socijalni i ekološki programi koji će svima donijeti dobrobit.

Ne dozvolite da vas savladaju očaj i apatija! Svaki pojedinac može dati svoj doprinos da se suzbiju snage mraka, mržnje i razaranja, da se potaknu stvaralaštvo, tolerancija i solidarnost!

Pridružite se Odboru antiratne kampanje i drugim antiratnim organizacijama! Održavajte i obnavljajte prijateljstva sa ljudima drugih nacionalnosti. Ne podlezite predrasudama i kolektivnim osudama, cijenite svakog čovjeka po njegovim osobnim djelima.

SVI ZAJEDNO MOŽEMO SPASITI MIR!

Zagreb, 23. rujna 1991.

SRI SATHJA SAI BABA

- I z svačijeg srca diže se vapaj za mirom.
- Svi traže i željni su mira, od ministra do prosjaka!
- Ali mir se ne može proizvesti poput industrijske robe.
- Mir se može zadobiti postupcima i djelanjem koje je ispunjeno čistom ljubavlju.
- Držis li u ruci času slane vode, nećeš uspijeti da je učiniš pitkom i slatkom samo pustim rjećima!

Poruka mira

ŠTO SE ZBIVA U BEOGRADU?

80 posto "izdajnika"

Usprkos pritisku vlasti i priječećem rastu ekstremnog nacionalizma u Srbiji, Centar za antiratne akcije i druge, za mir opredijeljene organizacije i grupe, hrabro izlaze u javnost sa svojim "izdajničkim" stavovima. Sa eskalacijom rata i oni pojačavaju aktivnost. U Hrvatskoj se čulo jedino o demonstracijama za zaustavljanje rata u Dubrovniku u subotu 5. listopada, kada se okupilo oko 2.000 ljudi.

- Od utorka 8. listopada, svake večeri od 8,30 do devet sati, protivnici rata okupljaju se sa svjećama i transparentima u "Pionirskom parku", ispred Skupštine Srbije.

- Dan kasnije prvi put je organizirana protestna akcija Žene u crnom, koja će se ponavljati svake srijede između 16,30 i 17,30 sati. Taj tip antiratnih akcija započele su grupe žena u Izraelu, Jevrejke i Palestinke zajedno. Za vrijeme rata u Zagrebu taj način protiviljenja ratu organiziran je u nizu evropskih gradova: svake srijede, u isto vrijeme, grupe žena stope šutke na nekom prometnom mjestu, pod velikim crnim zaštitama i transparentima kojima se zahtijeva okončanje sukoba, dok nekoliko drugih osoba dijeli letke. Sada na isti način zahtijevaju prekid rata u Hrvatskoj.

- U četvrtak 10. listopada Srpska liberalna stranka organizirala je u kazalištu Duško Radović tribinu na kojoj je sudjelovao slavni plaćenik Kapetan Dragan. Zajedljiva pitanja i otvorena suprotstavljanja iz publike natjerali su ga da prije kraja uvrijeđen napusti skup.

- Centar za antiratne akcije pokušava organizirati pomoć onima koji odbijajući ići u rat. U Beogradu se samo 15 posto pozvanih rezervista odazvalo pozivu za mobilizaciju, u cijeloj Srbiji oko 50 posto. Članovi porodica rezervista poslanih na frontu u Hrvatsku često se okupljaju i traže njihov povratak, naročito u Vojvodini. Prema istraživanju javnog mnijenja

koje je ovih dana obavio Institut društvenih nauka, 80 posto građana protivi se ratu. Mnogi ljudi otvoreno nose mirovne bedževe, koje prodaju aktivisti Centra. Prodali su i 30 primjera nultog broja ARKzina koje smo im poslali.

- U medijima se stalno pojavljuju novi otpori i pokreću nove čistke. Vlasti su sve nervoznije, opresija sve veća (vidi Linino pismo na 2. stranu!), Šešeljevi četnici i druge grupe ekstremista imaju sve veću slobodu djelovanja. Dva puta silom su spriječili održavanje Alternativnog TV-dnevnika na Terazijskoj česmi, akcija koju je pokrenuo nezavisni sindikat novinara krajem kolovoza (vidi u nultom broju ARKzina napis o boravku Bedema ljubavi u Beogradu!), dok je policija mirno promatrала. Isto se dogodilo kada su tu akciju preuzeли aktivisti Građanske akcije za mir: četnici su ih pretukli i uništili im zvučnike.

Srbija, koju su njeni politički lideri zasljepljeni manjom veličine poveli u agresivan, nepravedan i prijavi rat, danas proživljava vjerojatno najsramnije dana svoje povijesti. Oni koji imaju snage, volje i razuma da se tome suprotstave zaslužuju našu zahvalnost i podršku, iako spašavaju prije svega čast srpskog naroda. Njihov stav proganjene manjine dobro odsljika grafit sa jednog beogradskog zida: Separatisti svih zemalja, ujedinite se! Komunikacija i suradnja, koju usprkos svim teškoćama koliko-toliko uspijevamo održati, sjeme je za buduće normalne odnose između Hrvata i Srba, odnosno Hrvatske i Srbije.

Na temelju pisama, poruka koje su prenijeli kuriri i posrednih poruka putem telefona i telefaka,
pričak sastavio
Zoran Oštrić

PISMO CENTRA ZA ANTIRATNE AKCIJE BEOGRAD PREDSJEDNICIMA REPUBLIKA I REPUBLIČKIH SKUPŠTINA
Gospodine predsedniče,

Civilna i demokratska kontrola nad JNA je danas ključno pitanje obustavljanja rata i uspostavljanja mira. Iskočivši iz civilnog okvira delovanja, armija je preuzešla političku arbitražu u sukobu između republika i naroda, što joj ne pripada niti po postojecem Ustavu SFRJ niti po bilo kojim drugim normama demokratski uredene države. Do toga je došlo prestankom funkcionalisanja saveznih organa, za šta snose odgovornost republike. Smatramo krajnje neodgovornim da najdi stub bivšeg sistema - JNA, KOS, SDB - još uvek opstaje, čineći ogromne štete demokratskoj transformaciji svih republika. Problem je još teži, jer se, iz različitih razloga, izbegavaju moguci putevi da se uspostavi kontrola nad tim organizacijama, naročito nad JNA. Tako je data mogućnost Armiji da bira stranu u sukobu, vodeći pri tom računa samo o sopstvenom preživljavanju. Svi narodi, srpski, hrvatski, muslimanski, makedonski, a možda i slovenački, su njeni taoci.

S obzirom da nekontrolisana JNA, makar i ne želeći to, izaziva ogroman broj ljudskih žrtava na svim stranama u sukobu, to Vas molimo, ako hocete i preklinjemo, da 10. oktobra 1991. predstavnici Vaše Republike učestvujete u radu Savezne skupštine.

Jedina tačka dnevnog reda u ovoj situaciji treba da bude uspostavljanje skupštinske kontrole nad JNA. Time bi se onemogućila manipulacija Predsedništva SFRJ, koja se ogleda u izbegavanju ustavne uloge vrhovnog komandanta i raspушtanju Savezne skupštine.

U ovom pravnom i političkom vakumu, sve republičke skupštine (Vojvodine) snose moralnu odgovornost za izgubljene živote i ogromna razaranja, jer propuštaju legalnu mogućnost da preuzmu svoje obaveze u pogledu kontrole JNA. To mesto jeste Savezna skupština.

Ovom našom molbom ne prejudiciramo budućnost republika, te njihov ostatak u jugoslovenskoj zajednici, već samo apelujemo da se do dogovora dođe mirnim putem, a to znači stavljanjem Armije pod kontrolu kroz delovanje Savezne skupštine. Ako to ne uradimo sami u toj instituciji, Hag nam neće mnogo pomoći. Podsećamo Vas da se 12. oktobra 1991. u Sarajevu održava Okrugli sto vlasti i opozicije, kao alternativne institucije koja može da rešava sva sporna pitanja, pa i ona koja se odnose na civilnu kontrolu JNA. Molimo Vas da učestvujete u radu ove institucije.

Izvestite nas o svojoj odluci.

Peace demonstrations in front of Serbian Assembly in Belgrade

KAKO DA NE POLUDITE U USLOVIMA SULUDOG RATA

(letak Centra za antiratne akcije Beograd)

Pošto je potrebno da budete informisani, svedite vesti na neophodnu meru, možda jedanput u toku dana. Pritom birajte one izvore kojima bar malo možete da verujete (možda B-92 ili Studio B radio). U uslovima potpuno kontrolisanih medija, pokušajte sami da donosite zaključke, a najbolje bi bilo kada biste mogli da saslušate i "drugu stranu" radi poređenja. Izbegavajte udarne vesti, naročito TVB, TV Novi Sad i vesti u 15 časova i programa Radio Beograda.

Kad god čujete strašnu vest ili strašnu sliku na TV, duboko udahnite i do kraja izdahnite. To ponovite više puta dok se ne budete bolje osećali. Izbegavajte TV vesti, naročito kada se prikazuju stravične scene masakra.

Saslušajte sve argumente koje vam neko iznosi, nemojte direktno da se suprotstavljate jer ćete ga još više ubediti u njegovo mišljenje. Pokušajte da ga navedete da sam posumnja u svoje argumente. Vaš odgovor može da bude da ratom može da bude samo gore, a ne bolje. Pokažite mogućnost izbora. Rat nije izbor - mir može da bude izbor. Silom ne mogu da se reše konflikti. Sila rađa otpor i sve se samo pogoršava. Kad čujete neku generalnu ocenu, npr. "Hrvati su genocidani narod", setite se neke osobe iz tog naroda i njegovih ili njениh dobrih osobina. Održavajte vezu s nekim drugim nacionalnošću. Otvorenim razgovorom saznaćete nešto i o problemima onog drugog.

Razvijajte solidarnost, počev od komšiluka do javnog prevoza. Time ćete se bolje osećati, a delovaćete na najbližu okolinu ohrabrujuće.

Iz svog ormana izaberite veselije, svetle boje. Pokušajte da

bar jedan sat u toku dana mislite o pozitivnom rešenju situacije u kojoj se nalazite. To će podstići vaš optimizam, a i dobro će delovati na okolini.

Budite svesni da se vodi veliki medijski rat kome je teško odupreti se i koji vas kao ličnost razara. Cilj takvoga rata je da se ljudi opredeli za njihovu ideju, da se zaplaše kako bi se spremio svaki organizovani otpor. Bolje se šetajte ili razgovarajte s prijateljima, nego da sedite pred TV ekransom kao što ste navikli.

U svakom problemu postoji i druga strana. Ako ne znate njihov ugao gledanja, ne možete ni očekivati da oni razumeju vas. Ne postoji samo jedna istina.

Vaša pozitivna akcija je mogućnost izlaza. Pricajte što više o mogućnostima mira. Mnogo ljudi je protiv rata, ali ne veruju da mir ima šansu. Ako uspete da ih ohrabrite i objasnite da je važno da se baš oni angažuju protiv rata, šansa za mir se povećava. Upravo sada je šansa najveća. Nosite mirovnu poruku, npr. bedž.

Nećemo da budemo jadni, jer to nismo!

Ako ste muškarac, ne dozvolite da vas demoralisu tako što će vaše razmišljanje svojom glavom i egzistencijalnu želu da preživite, da ne postanete ubica i da se ne slažete s razlogom i potrebotom da se ratuje, proglašiti kukavičlukom. Vi imate pravo da branite ideju da se ratovati ne mora, da se time ništa ne postiže i da rat neće nikome dobra doneti.

Ako imate svoje ideje kako da delujete kao mirovnjak, okupite oko sebe istomišljenike i počnite da biste nešto zajednički učinili.

BOSANSKA DUBICA

KAKO JE PRETUČEN MIROVNI POKRET

Narodni mirovni pokret, sa sjedištem u Bosanskoj Dubici, nastao je 1. avgusta kao očajni pokušaj uplašenog stanovništva Bosanske i Hrvatske Dubice da spriječe nadolazeću katastrofu razaranja i ubijanja koja se neumitno približavala iz pravca Kostajnice. Po scenariju ratnih huškača, bez stvarnog povađa, potaknuti glasinama, Srbi su bježali s hrvatske na bosansku stranu. S desne (bosanske) strane Une počela je mobilizacija rezervnog sastava JNA i milicije, te naoružavanje seoskog stanovništva (isključivo Srba).

Već 4. avgusta organiziran je mirovni zbor s pozivom svim miroljubivim ljudima da ne uzimaju, ili da odlože već uzeto oružje. Okupilo se se 15.000 Srba, Muslimana i Hrvata, koji su prešli prijašnjih dana opustjeli most na Uni, most koji je oduvijek spajao tri naroda. U Hrvatskoj Dubici žene iz kolone stavile su cvijeće u cijevi pušaka hrvatskih gardista, a oni su govorili: ni mi ne želimo rat, neka se glavonje gore dogovore pa da idemo kući, svojoj obitelji! Taj prizor s Dubičkog mosta obišao je putem televizije cijeli svijet.

Tog dana u *Narodni mirovni pokret* upisalo se 1500 članova, Srba, Hrvata i Muslimana iz Bosanske i Hrvatske Dubice, Zagreba, Sarajeva, Gline, Petrinje, Kostajnice... Svoju podršku pružile su 42 mirovne i druge organizacije. Uslijedile su zajedničke akcije: potpisivanje *Povelje mira* na Dubičkom mostu između legalnih vlasti i oružanih formacija dviju Dubica (11. avgusta, potpisala samo hrvatska strana), prelazak mosta između dvije Kostajnice (12. avgusta), primanje u Predsjedništvu SFRJ (14. avgusta, delegaciju primio potpredsjednik Branko Kosić), *Marš mira Bosanska Dubica — Zagreb—Beograd* (17. avgusta, *Povelju mira* potpisao Franjo Tuđman, a Slobodan Milošević je odbio), zatim mitinzi za mir u Banjaluci i Novom Sadu, zajednički sastanak

mirovnjaka i Prve dječje ambasade u Međašima itd. Sredstva javnog informiranja sve dubičke inicijative popratile su dobro. Srpski mediji reagirali su od osude (Politika i RTV), do pohvale (Revija 92, Studio B92, Bazar). Strani novinari (*Independent*, *Guardian*, *Times*, *WISNEWS*, BBC) realno su prikazali pomenute akcije.

19. septembra uputili smo generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda Javieru Perezu de Cuellaru pismo i video kazete naših akcija, koje mu je osobno predao Sabahudin Vukdalić, član Izvršnog odbora međunarodne organizacije *Veliki humani ljudi svijeta*, inače dopisnik RTV Sarajeva iz Ljubljane. U tom pismu mirovni pokreti predstavljeni su kao jedina preostala spona nesretnih naroda i narodnosti Jugoslavije, koji žele da žive i rade u miru, koji žele povratak međunacionalnog povjerenja i slobodno koljanje ljudi, kapitala, roba i ideja, bez obzira na politički ishod jugoslavenske krize.

Nakon prijetnji, fizičkog napada i oružanog incidenta na članove Izvršnog odbora *Narodnog mirovnog pokreta*, rad u Bosanskoj Dubici je onemogućen, pa smo morali preseliti na sigurno. Za sada se nalazim u Ljubljani i nastavljam raditi kao koordinator Pokreta, zahvaljujući svesrdnoj pomoći *Gibanja za kulturo mira in nenasilja*. Pripremamo susret mirovnjaka svih republika i pokrajina sa Lordom Carringtonom i sa specijalnim izaslanikom Javiera Pereza de Cuellara u Jugoslaviji, te miting u Strasbourg.

Vasvija Oraščanin

Sead Lađarević-Bedi, komandir milicijske stanice, bio je jedan od čelnika *Narodnog mirovnog pokreta* iz Bosanske Dubice; ujedno je bio i jedini Musliman na nekoj značajnijoj funkciji u svom mjestu. Na njega je nekoliko puta pokušan atentat, a konačno su ga nepoznati napadači pretukli. Morao je dati ostavku i otići iz Dubice. Vasvijin muž **Hazim** ostao je još nekoliko dana u Bosanskoj Dubici, ali je na njega pucano ispred njihovoga stana. Nedavno je bila pretučena i **Namka Tatić**, koordinatorica Pokreta u Bosanskoj Kostajnici.

U sljedećem broju ARKzina objavljujemo opsežniji tekst o isukstvu mirovnog pokreta na desnoj strani Une iz kolovoza i rujna ove ratne godine. (Op. Z.O.)

- Dragi prijatelji,
- Dobio sam vašu pristupnicu za antiratnu kampanju, iako trenutno završavam odsluženje vojnog roka u splitskoj kasarni RL "Lora".
- Pošto smo svi mi svedoci jedne krvave epizode u sukobu dve nacije, ja kao i svi vi pokušavam da unesem razum među ljudе.
- Priklučujem se vašoj kampanji, a po otpuštanju iz JNA kad se vratim u Pančevo pokušati ću da proširim ovu kampanju.
- Primite puno pozdrava od vašeg ekološkog i mirovnog saborca

Dejana Mihajlova

Poruka mira

POKRET ZA MIR I NENASILJE RIJEKA

Pokret za mir i nenasilje u Rijeci formiran je prilikom osnivanja Demokratskog foruma građana 5. lipnja. Tom prilikom prihvaćena je Deklaracija za mir.

U protekla četiri mjeseca najuspješnija akcija bila je potpisivanje peticije UJEDINIMO SE ZA MIR, odmah nakon sukoba u Sloveniji. U njoj se kaže: "U Jugoslaviji nisu sukobljeni narodi već se rat vodi oko podjele vlasti, uvlačeći nas sve u taj smrtonosni vrtlog - stvaranjem mržnje i nepovjerenja...". Potpisalo ju je 15.000 Riječana - svih nacionalnosti, uzrasta, profesija, pa i političkih uvjerenja.

Kritični moment za labilni mir u Rijeci (kao i u Istri) nastupio je nalogom za blokiranje kasarni. Napetost u gradu bila je velika, strasti su se uzbukale na obe strane. Aktivisti mirovnog pokreta otišli su u gradsku Komandu JNA tražeći garancije za mir, a potom u dva navrata u Krizni štab grada. Zahtijevali smo od gradske vlade/kriznog štaba da odbije zahtjeve za provođenjem vojske, te je pozvali na dužnost da zaštiti živote, kulturna i materijalna dobra, držeći se mirnog, neoružanog načina rješavanja pitanja vojske u gradu. Glavni argument za taj zahtjev imali smo u činjenici da se u Rijeci nalaze tri giganta kemijske industrije čija bi eksplozija predstavljala ekocid s nesagledivim posljedicama. Zanimljivo je da su nas i u Komandi i u Kriznom štabu primili srdačno, čak i sa olakšanjem. Moglo se primjetiti da dijele naše strelje i želje, ali zbog pritiska ekstremista sa obe strane ne znaju kako održati barem minimalno međusobno povjerenje, komunikaciju i primirje. Mislimo da su dalji događaji pokazali opravdanost naše inicijative. S hrvatske strane, onima koji zahtijevaju proširenje zona ratnih operacija treba odgovoriti da je nužno održati neka područja mirnim i na njima organizirati redovnu proizvodnju, koja je nužna i u ratu i u miru.

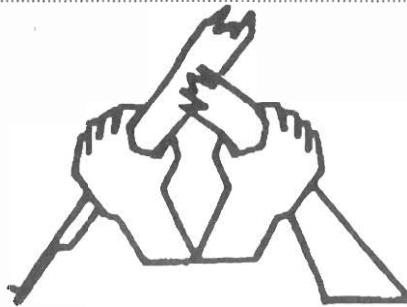
Pokušaj da, sa sindikalnim organizacijama u gradu, organiziramo minutu šutnje protiv rata, te sa sindikatima "3. maja" i brodogradilišta u Kraljevici, nije uspio (naš je zaključak, iz ovoga pokušaja, da sindikati nisu nezavisni).

Pokušali smo se povezati sa svim mirovnjacima u Jugoslaviji. Prekid telefonskih i poštanskih veza je glavna prepreka efikasnijem komuniciranju.

25. rujna organizirali smo doček Karavane mira. Tom prilikom nismo naišli na podršku i razumijevanje u gradu - prije bi se moglo reći da je iskoristena prilika da se riječki mirovnjaci javno napadnu. No, to je sudbina mnogih koji se angažiraju, a nisu se uklopili u neku hijerarhiju. Prepreke najviše prave političke stranke, koje u svojoj ograničenosti nisu sposobne da razluče stranačko-političko od drugih vrsta angažmana, niti razumiju što je građanin, građansko udruženje i gradanska inicijativa.

Najnovija je akcija našeg Pokreta za mir i nenasilje zajednički apel, s Istarskim demokratskim saborom, kojim tražimo da Istra i Kvarner budu demilitarizirane zone. Osnovni je argument da bi se time potakao ponovi dolazak turista u ove krajeve. U toku je razrada programa demilitarizacije Istre i Kvarnera, u čemu očekujemo pomoći talijanskih mirovnjaka te mirovnih grupa u Hrvatskoj.

Šura Dumanić

Gibanje za kulturno miru in nenasilja

Ob izteku moratorija

Vojna na Hrvatskom je prešla v polno eskalacijo in odprt spopad, v katerem JA in Srbsko-Črnogorske enote sistematično uničujejo ljudi, materialne in kulturne dobrane na Hrvatskem, ter s tem izvajajo osvajjalno brutalno vojno brez primere v današnjem svetu. Zavedamo se, da je na delu desetletja in desetletja kopčeno sovraštvo, zaslepljenost in umanjanje tudi minimalnega posluha za nasprotnne strane v sporih, ter da je najbolj ogroženo prebivalstvo, ki se je ne krivo ne dolžno znašlo pod kopiti "ponorelih generalov in iztirjenih politikov". Velik del ljudi je prisilno mobiliziran, ostali pa so žrtve neprestanega psihičnega pritiska, v vse več kraju pa tudi neposrednega ogrožanja življenja.

Zato najprej izražamo solidarnost in podporo vsemi ljudmi zlasti pa v Srbiji in Črni Gori, ki zavračajo in obsoajo vojaške interence JA in Srbsko-Črnogorskih enot na Hrvatskem in v Bosni in Hercegovini. Še posebej podpiramo vse tiste, ki imajo dovolj poguma, da v teških razmerah zavračajo mobilizacijo. Praksa uvedbe hitrih vojaških sodišč, ki so jo pred dnevi uveli v Srbiji, njihov položaj še bolj otežuje. Pozivamo mednarodne in "domače" organizacije za človekove pravice da obsodijo to prakso. Zavedamo se, da je že doslej bilo ubitih veliko mobiliziranih ljudi, ki nisu hoteli izvrševati ukazov, hkrati pa se zavedamo, da so to ljudje, ki lahko najbolj prispevaju k preobratu nasišniške in osvajjalne Srbske politike in zaslužujejo vso potporo in vspodbudo. Prav na njih je odgovornost za zaustavitev največje kulturne katastrofe, ki jo na prelomu v novo tisočletje doživlja srbski narod pod vladavino Miloševića.

Izražamo solidarnost in vso moralno podporo civilnemu prebivalstvu na Hrvatskem, ki si je znašlo v pasti vojne. Opogumljamo jih da klub težkim trenutkom ne ustvarjajo pospolišenih slik sovražnikov med Srbskim in Črnogorskim narodom, in s tem prispevajo k možnosti podpore tistim posameznikom in posameznicam, ki si sovraštva ne želijo in so uspeli ohraniti razumen pristop. Le tako bo omogočeno preseganje sovraštva in vzpostavljanje možnosti za normaliziranje skupnega življenja po tem, ko se bo divjanje končalo. Gibanje za kulturno miru in nenasilja sodeluje z mirovnimi skupinama po vsej Jugoslaviji, še posebej pa z Antiratno kampanjo na Hrvatskem. Gibanje pomaga pri organiziraju in izvedbi izobraževalnih dejavnosti za pomiritev, razreševanje sporov in vzbujanje zaupanja. Prve delavnice klub težkim razmeram potekajo že dva tedna, za kontinuiteto procesa izobraževanja za kulturno miru in nenasilju na Hrvatskem pa pomagamo pri vzpostavljanju Mirovnega Centra v Zagrebu. Državljanke in državljanje Slovenije pozivamo, da se aktivno vključijo v programe pomoći ljudima na Hrvatskem, zlasti pri pomoći beguncem, ki jih je po podatkih, ki so na voljo v Sloveniji, že nad 15.000 vsega skupaj pa nad 300.000. Vse, ki bi želeli podpreti dejavnosti Mirovnega Centra v Zagrebu, pa prosimo, da se obrnejo na naš naslov na Mestnem trgu 13, ali pa denarne prispevke nakažejo na žiro račun Gibanja za kulturno miru in nenasilja, Ljubljana št. 50-100-678-44002 s pripisom "za Mirovni Centar Zagreb".

Nenazadnje pozivamo Skupščino in vlado Republike Slovenije, ter lokalne oblasti ter prebivalstvo Slovenije da v dneh izvajanja post-moratorijskih odločitev, ko se zlasti na področju vojske, pričakujejo številne odločitve pa tudi zaplete v zvezi z umikom oziroma prevzemom vojaških kapacitet, ne storijo ničesar, kar bi lahko do skrajnosti razdraženi JA služilo kot povod za vojaško intervenco.

**Sašo Gazdič, Marko Hren,
Vlasta Jalusič, Tonči Kuzmanić, Tomaž Mastnak**

Mir ćemo naći tek kada prestanemo pronaći tuđe greške.
Sri Chinmoy

Predstavljamo kolektivne članove
Odbora antiratne kampanje

SRI CHINMOY CENTAR

SRI CHINMOY CENTAR ZAGREB osnovan je 1989. godine. Rad Centra baziran je na putu duhovnog učitelja Sri Chinmoya, "putu srca" koji teži da meditacijom donakne duhovno srce sazdano od mira, ljubavi, svjetlosti i radosti. Osim meditacija, veliko značenje pridaje sportu (trčanje, plivanje), tako da Sri Chinmoy centri širom svijeta svake dvije godine organiziraju Svjetsku utrku mira (Peace run), razne maratone i druge sportske priredbe. Centar organizira koncerte duhovne glazbe grupa iz Švedske i Švicarske, razna predavanja, a u akcijama OARK-a surađuje u projektu "Vrata mira".

U sklopu težnje k miru, sam Sri Chinmoy održava dva puta na tjedan meditacije mira za predstavnike i osoblje UN i Pentagona, te nekoliko puta godišnje diljem svijeta održava velike besplatne koncerte duhovne glazbe.

Robert Švarc

Vrata

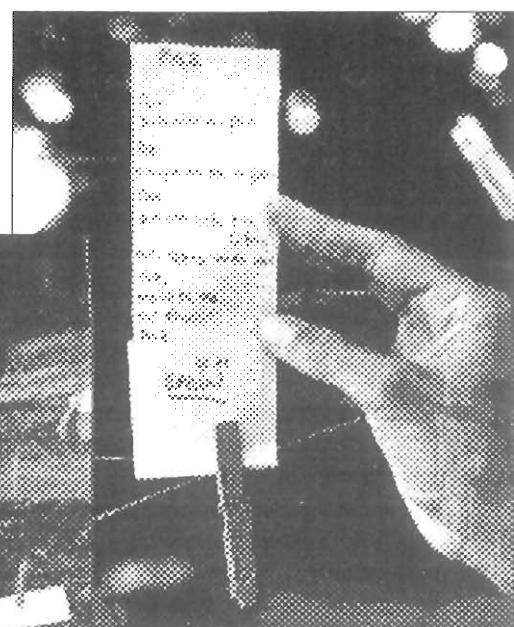
MIROVNA AKCIJA DUHOVNIH GRUPA, ČLAN

Nastupila je i zagrebačka grupa bolivijskoga folklora Wayra

Početkom kolovoza u Zagrebu su se počeli sastajati predstavnici zagrebačkih duhovnih grupa. Tim sastancima prisustvovali su: Društvo za unaprediranje kvalitete života, Sri Chinmoy centar, Ananda marga, Komaja - društvo za razvoj ljubavi i svijesti, Sai Baba centar, Društvo za cijeloviti razvoj čovjeka, predstavnici Hare Krišne, Društvo za waldorfsku pedagogiju te nekoliko pojedinaca zainteresiranih za duhovni razvoj.

Naši prvi sastanci mogli bi se svesti pod "Znamo što hoćemo,

Građani su ispisivali svoje mirovne poruke i vješali ih na uzicu. Bilo je i stranaca koji su ostavljali drugima da ih iščitavaju, a po tradiciji nekih budističkih škola, i vjetar ih je čitao kao mantere.

mira

ICA ODBORA ANTIRATNE KAMPAÑE ZAGREB

Na Vratima mira koncerti su se osvijali do kasno u noć

ali ne znamo kako". No, naposlijetku složili smo seda je bitno početi, makar i malim korakom. Ideja o postavljaju poruka mira na jedan zid u Zagrebu, a zatim i postavljanje poruka mira na slične zidove u drugim gradovima Hrvatske i ostalih republika, došla je od dra Vuka Stambolovića iz Beograda. Odlučili smo da u gradu pronađemo nekakav naočit zid koji bi poslužio kao mjesto na kojem bi duhovne organizacije i pojedinci iz naših republika, i iz svijeta, napisali svoje poruke mira kao izraz želje za što bržim završetkom rata u Hrvatskoj i mirnim rješenjem jugoslavenske krize i kao protest protiv bezumlja ratnih divljanja.

Za nas rat nisu samo fizička razaranja, poginuli ljudi, razrušeni domovi i izbjeglo stanovništvo. Za zas je rat i sukob onih snaga koje donose duhovno svjetlo, mir, ljubav i radost življenja, sa snagama mržnje, podmuklosti i okrutnosti, koje svojim muhim sjajem zasljepljuju svakog tko padne pod njihov utjecaj. Zato mi, duhovne grupe i pojedinci, osjećamo i znamo da na tamu rata moramo odgovoriti svjetлом duha, pozivom na mir i razumijevanje među ljudima.

Monika Seleš, najbolja svjetska tenisačica, i njena obitelj, u društvu Sri Chinmoya

Naša prva akcija, postavljanje poruka mira na **Vratima mira** ima za cilj produbljivanje svijesti stanovnika naših republika, stanovnika Europe i svijeta o ratnim strahotama i prednostima mira. Odabrana vrata nalaze se na zapadnom kaptolskom zidu, a spajaju Opatovinu i Tkalčićevu ulicu. **Iza kuće br. 56 u Tkalčićevoj ulici** nalaze se stepenice koje vode na javno šetalište i park na Opatovini. Ovaj zid i prostor oko njega odabrani su iz više razloga:

- 1.) Vrata mira nalaze se na prometnom, ali ipak mirnom mjestu
- 2.) prostor oko Vrata mira i u parku može se iskoristiti za različite vrste duhovnih i umjetničkih zbivanja kao što su koncerti, kazališne prestave, plesne izvedbe i večeri pozije,
- 3.) park koji postoji kod Vrata mira mogao bi se lijepo urediti i pripremiti kao mjesto za različita mirovna događanja.

Poruke mira, koje se prikupljaju u Društvu za unapređenje kvalitete života, poruke su različitih duhovnih inspiratora iz naših republika, iz Europe i svijeta, kao što su **Michio Kushi** (jedan od učitelja makrobiotike), **Dalai Lama**, **Nelson Mandella**, papa **Ivan Pavao II** i drugi. U prikupljanju Poruka mira pomoći će nam mreža mirovnih, ekoloških i duhovnih organizacija koja u svijetu već funkcioniра, a kod nas je u osnivanju.

U prvoj fazi postavljanja poruka mira to će se raditi pisanjem bojom po platnima koja će biti postavljena pored Vrata mira, a kasnije bi se poruke mira duhovnih grupa i velikih duhovnih inspiratora čovječanstva urezivale u kamene ploče koje bi na Vratima mira ostale kao trajan spomenik. Urezivanjem poruka mira u kamene ploče pretvorila bi se jedna od bivših gradskih polukula iz 15. st. u mjesto na kojem će biti koncentrirane misli, težnje i zahtjevi pozitivnih snaga današnjice za životom u miru, harmoniji i ljepoti. Vrata mira su zamišljena kao vrata kroz koja Hrvatska govori svijetu i svijetu Hrvatskoj.

Za sve informacije u vezi Vrata mira možete se obratiti **Žarku Plavšiću, tel. 433-810**, ili u **Zelenu akciju Zagreb, tel. 610 951**.

ZonA

SumrakA

"Najveći je ratnik onaj koji pobijedi samoga sebe" (BUŠIDO, samurački kodeks časti)

"Jedini kutak svemira koji možemo popraviti, to smo mi sami." (Aldous Huxley, slavni književnik i pacifist)

U ovim teškim vremenima, kada su naša srca već otvrdla na stravu naše bezumne svakidašnjice, ponekad se ipak pojavi nešto što u nama probudi zamrzнуте emocije, naše ljudske reakcije, lijepo ili ružne; no, uglavnom, češće one tužne. Naša je sadašnjost ukinuta oživljavanjem prošlosti i nasiljem kojem mora pribjeći svaka prikaza, ne bi li zagospodarila stvarnim svijetom i živim ljudima. Budućnost kao da je sagorjela u našem posvemašnjem strahu. Ali, ipak nije tako. Možda je ona sada, nama, uplašenim ljudima, samo rasplinuta, zamagljena vizija, ali, dok ne počnemo raščićavati ruševine sadašnjosti i dok ne uklonimo prošlost s puta, budućnost neće imati dovoljno mesta.

Takva su vremena da mnogi u nju sumnjuju, paralizirani svojim strahom i ratnim strahotama s kojima se susreću na svakom koraku, s mrtvima, obogaljenima, spaljenim i razorenim kućama... Ali, život je ipak nepobjediv, jer poslije svakog rata, poslije svake jezive sadašnjosti, dolazi budućnost. O njoj treba razmišljati; možda prijeđukujući je i razmišljajući o njoj naučimo nešto i o sebi samima, možda i o greškama koje više nikada ne bismo smjeli ponoviti. A da o budućnosti razmišljaju i oni ljudi čija je sadašnjost mnogo ružnija i stravičnija od naše, a budućnost mnogo neizvjesnija, govori pomoćnik povjerenika za općinu Vukovar, g. Petar Bošnjaković, u razgovoru za tjednik DANAŠ od 8. listopada ove godine. Taj razgovor za mene je bio jedna od onih malih stvari koje mi daju snagu da istrajem u ovome kaosu, da ne izgubim svaku nadu u budućnost sviju nas. Jer, prečesto mi se prividaju nebrojeni grobovi sa bezimenim tijelima, ljudi sviju vjera, nacionalnosti, dobi... Jer, bojim se da nam mržnja i strah zauvijek ne nasele srca i tako nas učine bespomoćnim, osakate nas zauvijek u našoj ljudskosti, zapriječivši nam tako ono što sada svi najviše želimo - život lišen straha, slobodu. Čovjek koji se boji neslobodan je, okovan svojim strahom, postaje vlastita žrtva.

Ovaj Vukovarčanin, nakon što mjesecima živi u podzemlju, zajedno sa svojim sugrađanima osluškuje zvižduke granata i grmljavinu topova, nije podlegao strahu; niti ga je mržnja progutala. Kaže:

"Kada se sve ovo završi, ostat će problem o kojem ne znam koliko ljudi danas razmišlja: što poslije, kako naći elemente zajedničkog života. To je ono na čemu bi, bez obzira na rat, trebalo da rade svi političari i svi oni kojima je do budućnosti. U današnje vrijeme u Evropi - a mi se zaklinjemo da smo njen civilizirani, demokratski dio - bez toga se jednostavno ne može. Ali, kako živjeti s ljudima koji su danas maksimalno naoružani mržnjom? Ogorčna ih je većina - govorim o građanima - u pluralističke izbore ušla s najpoštenijim namjerama. A došli su u situaciju da su postali predmet manipulacije, instrument politike, objekt nekakvih probudjenih političkih demona. Svako u svoj čopor - čemu to vodi? Odvelo nas je u rovove. Nažalost, situacija je sad tako zaoštrena, uže je tako zategnuto, da se svakoj strani samo milimetar popuštanja čini kao poraz. Pogotovo ekstremnim dijelovima stranaka. Ali, i pored svega toga, tvrdim da je moguće. Može se to nekim činiti kao neutemeljeni optimizam, ali zajednički život je ne neophodnost,

nego je on prirodno stanje. Sve drugo je nasilje nad prirodom. Jer, nije točno da su svi Srbi i svi Hrvati genocidni, kako se to tvrdi i sa jedne i sa druge strane. Narod nije genocidan. Nijedan narod.

Vukovar je danas pakao. Ni danas još ne mogu da vjerujem u ono što tamo proživljavam: s praga brojim granate, s ljudima sam koji u skloništima po četiri dana nisu imali kruha, male bebe su toliko bile bez mlijeka, hranili su se kuhanim kukuruzima što su ih djeca u pauzama vatre krišom donosila iz polja. To je gorčina koju će čovjek cijelog života nositi u sebi. Ali kad sve utihne i kad ostanete sami, u tišini, u mraku, bez struje, kad prestanu kanonade, pucnji - odjednom začujete cvrčka. Ništa osim njega. Zamislite: u industrijskom gradu (u ruševinama tog grada - op. D.D), sada u neprirodnjoj, grobnoj tišini čujete samo cvrčka - to naprsto ubija. Ne može da ne ubija. U takvoj situaciji mislio sam o tome kako je jedina stvar na koju čovjek uopće ne može utjecati to što će biti. Hoće li ga, kad se rodi, netko prekriziti ili prekrstiti. Zar to da mu odredi sudbinu?"

Postoji li itko da ospori ovom čovjeku pravo da nas opomene, podsjeti da smo ljudi? U svom trpljenju on to nije zaboravio niti se odrekao svoje čovječnosti. Postoje mnogi koji se poput njega nisu predali pred naizgled nadmoćnjim neprijateljem - mržnjom - koja najveću pustoš donosi baš njezinom uzgajivaču, opustošivši mu srce i porazivši ga time. Kako je to izrekao don Branko Šbutega (SLOBODNA HRVATSKA, 8. listopada o.g.):

"Civilizacija ljubavi, čije sam divne tragove sretao u mojoj Boki, nažalost sve manje u ljudima, a sve više u materijalnim ostacima jedne stare kulture, postoji i može postojati samo u odsutnosti mržnje, i to ne znači dokinuti hrabrost, smjelost, dosljedljivost, ne, to znači samo jedno: NE MRZITI. Jedino tako ostaje pravo na nadu, pravo na osjećaj vrijednosti života i smrti."

Meni osobno, užas ovih prostora i vremena pomogao je da sidem do dna svog srca i potražim prostore mraka rezerviranog za druge. Nisam ga pronašao ni sada, kad su svi tudi mrakovi oko mene i protiv mene, na samoj površini života."

Dva čovjeka, jedan (silo prilika) ratnik, a drugi svećenik, dva gotovo suprotna ustrojstva... A ipak, različitim putevima svaki od njih izbjegava istu zamku koja se isprječi pred svakim od nas: zamku mržnje, u koju kad padne, čovjek teško izlazi. A rat je prepun takvih zamki. I svatko se od nas s njom mora suočiti sam, pogledavši na dno svog srca, u traganju za zatoničnom ljudskošću, koja će i u ratnoj grmljavini čuti pjesmu cvrčka i u njoj prepoznati nadu da će budućnost, čista, bez krvi, bez mržnje, ipak doći.

Neka oni od nas koji je dočekaju, budu života dostojni i sahranivši ratne sjekire, mržnju i sve rugobe, neka je i pozdrave od onih koji su o njoj sanjali u zoni sumraka, u podrumima, u skoništima, u rovovima, kada je mnogo nas zaboravilo sanjati, a počelo živjeti zajedničku noćnu moru.

OTVORENO PISMO VLADIMIRU ŠEKSU

Poštovani gospodine Šeks!

Pišem ovo pismo potaknut Vašim izjavama u intervjuu u prošlom broju GLOBUSA, kao i nekim ranijim. Ne tako davno upoznali smo se kada smo obojica bili u opoziciji i borili se za demokraciju. Iako su moje zasluge i pretrpljene žrtve mnogo manje od Vaših, mislim da usprkos političkim razlikama i dalje dijelimo neke zajedničke temeljne ideale.

Nakon prvih uspjeha hrvatskih oružanih snaga, došlo je vrijeme da se razmisli o pitanju: da li će biti moguć zajednički život Srba i Hrvata poslije rata? Branimir Glavaš i Vi dajete odlučan odgovor: suživota više ne može biti. Po Glavašu, 90 posto Srba u Hrvatskoj prešlo je na stranu čefnika, te se treba "napokon riješiti te napasti". Vi kažete isto: "Poslije rata u istočnoj Slavoniji živjet će, ili samo Hrvati, ili samo Srbi." (...)

Vjerojatno je do Vas doprla vijest da bi Austrija gotovo sigurno prošlog tjedna priznala samostalnost Hrvatske, da je donesen Zakon o zaštiti Srba i drugih manjina u Hrvatskoj. Kao nekadašnji dissident i borac za ljudska prava vjerojatno znate da bez takvog zakona Hrvatska ne zadovoljava temeljne kriterije da bi bila prihvaćena kao demokratska država. Nacrt zakona prema najboljim evropskim uzorima napravljen je, po držali su ga i lideri oporbenih stranaka,

da bi sada čamio u nekoj ladici.

Proklamirati nemogućnost zajedničkog života u područjima gdje oba naroda stoljećima žive zajedno, znači proklamirati da će mržnja u slijedećim godinama i desetljećima ostati temeljni odnos Hrvata i Srba. Što bi na to mogli reći svi oni evropski narodi koji danas grade zajednički dom, a stoljećima su međusobno ratovali? (...)

Razumna hrvatska politika, koja teži što bržem postizanju mira i što manjem broju žrtava, treba proklamirati: nakon rata, samostalna Hrvatska biti će građena na principima liberalne demokracije, u kojoj svaki pojedinac ima jednakih prava i uživa zaštitu legalnih državnih organa od progona i zastrašivanja. Dok se ratvodi, u hrvatskim oružanim snagama treba održati strogu disciplinu i sve zločine protiv civilnog stanovništva ili zarobljenika oštro kažnjavati. **Ako Hrvati uprljaju dušu mržnjom i ruke terorom, izgubit će bitnu, moralnu prednost nad agresorom;** činjenica da nismo prvi počeli neće nas u tom slučaju opravdati. (...)

Ako protjeramo sve Srbe ih Hrvatske (njih oko 600.000), što je slijedeće? Ne zaboravimo da u Bosni i Hercegovini živi oko dva i pol puta više Srba, veliki dio uz granična područja, odakle se

oružani odredi lako mogu ubacivati u Hrvatsku.. Logika da suživot nije moguć neminovno vodi Hrvatsku u suludom pravcu koji zastupa *Hrvatska stranka prava*, da postanemo agresori i "riješimo se te napasti" i u drugim krajevima. Gospodine Šeks!

Zbog borbe za slobodu i dostojanstvo čovjeka bili ste proganjani i zatvarani. Vaše knjige o "verbalnom deliktu" i "Uzničke uspomene" pažljivo sam čitao. Razumijem vaše ogorčenje, kao i strah za sebe i za druge, danas kada se događaju mnoga gore stvari. Ali takvi su osjećaji loši vodići; u strahu se rijetko ima razumijevanja za strahove drugih, on se lako pretvara u mržnju i zazivanje kolektivne osvete. Strah, mržnja i osveta potiču jedna drugu i stvaraju spiralu beznađa. Prekinuti s tim zahtijeva kako moralnu veličinu, tako i nedvosmislenu vjernost idealima liberalne demokracije. Većinu Srba u Hrvatskoj danas ne vodi mržnja, nego strah. To treba razumijeti i tome prilagoditi taktiku borbe za slobodnu Hrvatsku, u kojoj će svi njeni građani moći raditi na razvoju demokracije i postizanju ekonomskog, socijalnog i ekološkog blagostanja za sve.

U Zagrebu, 30. rujna 1991.
S poštovanjem,

Zoran Oštrić

Taktika srpskih ekstremista

U Odboru antiratne kampanje analizirali smo taktiku koju srpski ekstremisti uspješno primjenjuju, počevši od sredine prošle godine u Kninu. Taktika je vrlo jednostavna i ponavljala se bez velikih varijacija. Tragični je promašaj hrvatske politike što je u toku godinu dana nije uspjela prozreti i smisliti odgovor. Važno je shvatiti taj mehanizam, kako bismo se otresli iskušenju kolektivne osude srpskog naroda. U glavnim crtama, scenarij je slijedeći:

U neko mjesto sa većinskim ili značajnim udjelom srpskog stanovništva dolazi nekoliko ekstremista i šire glasine kako se spremaju ustaški odredi da kolju Srbe. Hrvatska nacionalna euforija, tvrdaca hrvatskih vlasti i povremeni ispadci ekstremista doprinose da ljudi u takve neutemeljene tvrdnje povjeruju.

Ubaceni ekstremisti okupljaju mjesne huligane, alkoholičare i sl. i dobro ih plaćaju (npr. 1000 DEM) da stoje nekoliko dana na barikadama. Postavljaju barikade, sprečavaju promet, pučaju. Intervenira hrvatska policija, a zatim se u "neutralnoj" ulozi pojavljuje tzv. JNA i "razdvaja zaraćene strane". Rezultat je taj da je dotada mimo mjesto pod kontrolom ekstremista; armija je odigrala ključnu ulogu i kriva je za veći dio dosadašnjih žrtava. U drugim slučajevima, nakon glasinama izazvane hysterije organizirani su veliki zbjegovi, a iz Srbije su ubacivani naoružani srpski odredi.

Ključan je slijedeći moment: u strahu od odmazde nad svima, do koje će doći ukoliko hrvatske snage ponovo osvajaju mjesto, i drugi Srbi su prisiljeni da se prihvate oružja. U teškom psihičkom rascepnu, dio njih se poistovjećuje sa ekstremistima i ispoljava mržnju prema Hrvatima. One koji ostaju neutralni, obe strane proglašavaju izdajnicima. Ovakve prijetnje od strane ključnih ljudi hrvatske politike mogu ih samo uvjeriti da im nema drugog izlaza nego ogarčeno se boriti do kraja.

PRIGOVOR SAVJESTI I NACIONALIZAM "INTERNATIONAL CONSCIENTIOUS OBJECTORS MEETING"

teze

Budimpešta, 16 - 22. srpanj 1991.

Želimo razjasniti da smo se u ovoj radnoj grupi bavili samo zemljama/državama u kojima postoje nacionalni konflikti ili oslobođilačke borbe protiv represivnih državnih struktura (Baskija, Katalonija, Slovenija, Baltičke republike).

Zbog njegove uske povezanosti s militarizmom, antimilitaristi su tradicionalno kritizirali nacionalizam. Poznata je uloga vojske u stvaranju državnih struktura, uz ignoriranje društvenih i kulturnih zajednica iz kojih bi te strukture trebale proizaći. Općenito, antimilitaristička kritika nacionalizma ograničavala se na uočavanje odnosa između nacionalizma, nasilja i militarizma i zbog toga je oduvijek odbacivala sva tri aspekta. U svakom slučaju, naša nas dnevna praksa mirovnog djelovanja u kontekstu nacionalnog konflikta prisiljava da prevazidemo ovo jednostavno odbacivanje. Moramo se uključiti u konflikt umjesto da ga ignoriramo.

Polazeći od pretpostavke da postoji onoliko vrsta nacionalizama koliko i nacija (etničkih grupa) koje su se razvijale tokom povijesti, te da živimo u društвima koja zahtijevaju samoupravljanje bez uredovanja države ili vojske, pokušat ćemo dati nekoliko teza o ovoj temi.

Svijest o nacionalnom biću (etno-biću) i izražavanje te svijesti u političkim terminima kao nacionalizam ne uzrukuje nužno nasilje i militarizam. Primjećujemo da postoji stanovita inercija u tvrdnji da je nasilje bitni dio nacionalizma. Nacionalizam je u biti izraz ugnjetavane nacije (etnosa) i zato je logično da je konflikt uzrokovan tiranijom vlasti, a ne obrnuto.

Rješenje problema nacionalizma (etno-grupa) treba zasnivati na demokratskom razumijevanju problema, pitajući prvenstveno nas same što zaista želimo, a zatim primjeniti princip samoodređenja.

Etno-težnje dovode u pitanje legitimnost države. One izazivaju političke procese velikim djelom direktnim sudjelovanjem pučanstva (grass roots), stvarajući politički kontekst koji može pogodovati pojavljivanju ljudi koji izražavaju prigovor savjesti (conscientious objectors) i antimilitarističkom djelovanju općenito. Ako mirovni pokreti žele iskoristiti te procese, neophodno je da postanu svjesni potencijala prirodenih tim procesima, te se zato moraju uključiti u njihov dalji razvoj.

Neophodno je demilitarizirati ove rastuće procese oblikovanja nacija i otvoriti raspravu o demilitarizaciji i samoodređenju kao paralelnim i komplementarnim procesima. Ne samo stoga što mi kao antimilitaristi želimo djelovati i ostvarivati svoje projekte unutar novog poretku (uredenja) nacije, već i zato što nenasilne strategije oslobođenja mogu biti najdjelotvornije za male nacije (etnose) koje se bore za samoodređenje.

Etno-samoodređenje

Moramo naglasiti da su državne nacionalne formacije različite od samoodređenja etno-zajednica.

Ne moramo se bojati etno-samoodređenja, ukoliko se time ispunjavaju uvjeti za prestanak unutarnjeg (društvenog) tlčenja i ostvaruju pretpostavke društvenog oslobođenja u smjeru neeksploatirajućeg društva lišenog vlasti.

S engleskog prevela: Aleksandra Ostojić

PROTIV RATA?

Na prvi pogled, u Hrvatskoj se mirovni i antiratni angažman čini neumjesnim. Za razliku od poznatih iskustava pacifizma u drugim zemljama - gdje je mahom bila riječ o suprotstavljanju agresivnim ratovima što su ih vlasti vodile na tuđim teritorijama - ovdje imamo posla s ratom koji se vodi u Hrvatskoj, a hrvatske vlasti teško da igraju ulogu agresora, pa čak i začetnika. Budući da se jedinim opravdanim oblikom sile obično smatra sila u samoobrani, slijedilo bi da antiratno djelovanje zapravo radi protiv jednog legitimnog oblika suprotstavljanja ratu, da radi protiv vlastitih ciljeva!

Kad bi sve bilo tako jednostavno, bili bi opravdani i takvi prigovori mirovnjacima. Ovdje želim pokazati zašto uloge *nisu* tako čisto raspodijeljene, i zašto mirovni pokreti *ima* protiv čega da se "bori" (tu riječ, dakako, rabim samo u svakodnevnom - proširenom i prenesenom - značenju, jer doslovno "boriti se za mir" je ista što i ševiti se za nevinost", kako kaže jedan njemački grafit).

1.) U Hrvatskoj se, sa strane konglomerata koji se zove "hrvatskim snagama", doista vodi **obrambeni** rat. Jasno je da je agresor protivnička strana: JNA uz loše prikrivenu koordinaciju s Republikom Srbijom; jasno je da je borbeno suprotstavljanje djelovanju tog agresora nešto što se može smatrati nužnom obranom. Za ljubitelje neumjesne primjene moralnih odrednica na politiku i rat - to je s hrvatske strane "pravedan" i opravdan rat. To obilježje sadašnjeg rata ujedno zauzima najviše prostora u njegovom medijskom (= propagandnom) prikazivanju. Moguća kritika hrvatskih vlasti svodi se na to da je obranu trebalo organizirati bolje, odlučnije i na vrijeme. Ona nije opoziciona, nego, dapače, završava tvrdnjom da u obrani ne smije biti suprotnosti među strankama.

2.) Nije, međutim, nužno gledati duboko "ispod površine" da bi se vidjelo kako za vodeće političke aktere u Hrvatskoj rat ima i drugi smisao. Isprepleteno s obrambenim, ori vode i **rat za međunarodno priznanje Hrvatske kao neovisne države**. Taj rat je u mnogim stvarima suprotan onom prvom, ali se ta suprotnost uglavnom ne prepozna, jer se međunarodno priznanje - a s njime svakako i pomoć koja se uz to očekuje - smatra možda zadnjim sredstvom spasa pred agresorom.

No, premda se rat za međunarodno priznanje tako prikazuje kao puka izvedenica obrambenog rata, postoje svi razlozi za tvrdnju da je to priznanje **nezavisan cilj**, koji je čak **prethodio** ratu. To potvrđuje serija postupaka republičkih vlasti od proljeća ove godine. Ona počinje netočnom interpretacijom rezultata svibanjskog ref-

KOJEG

*Imagine there's no country...
...nothing to kill, or die for ...
John Lennon*

erendum (koji je, doduše, i bio postavljen tako da dopusti proizvoljno interpretiranje, ali na kojem birači **nisu** bili pitani jesu li za neovisnu hrvatsku državu), a završava nevjerojatno zbrzanim proglašenjem "razdruživanja" i suspenzijom saveznih propisa. Onima koji su dobili izbole tvrdeći da su i Jugoslavija i JNA produžeci velikosrpske politike moralno je biti jasno da time ulijeću u varijantu po kojoj savezni ustav dopušta vojnu zaštitu "teritorijalnog integriteta SFRJ". Razložno je zaključiti da je cilj neovisne državnosti imao prioritet, a da se u rizik rata s Armijom/Srbijom ušlo svjesno, računajući na to da će Hrvatska brže zadobiti međunarodno priznanje kao žrtva agresije nego nekom zamršenom legalističkom procedurom. Zato ovaj aspekt rata nije svodiv na obrambeni, a oni koji su s njim računali nemaju pravo na opću podršku.

3.) No, ni to nije sve. "Logika" po kojoj je međunarodno priznanje jedne zemlje prvorazredan cilj može se pojednostavljeno, ali bez krivtvorenja svesti na stav: "Bitno je prvo zadobiti samostalnu državu, a za unutrašnje ustrojstvo ćemo lako". To potvrđuje i činjenica da u zadnjih godinu i pol vlastodršci nisu pokazali ni stotinu svoje državotvorne gorljivosti kad je trebalo institucionalno zajamčiti autonomiju civilnog društva (od privrede, preko kulture, do privatnog života) i izgraditi sistem demokratske kontrole i ograničavanja vlasti. Međutim, poredak vlasti koji se ne legitimira demokratskim mandatom suverenih državljan, nego vlastitom ("izvornom") suverenošću državne vlasti, u ovdašnjoj političkoj kulturi/tradiciji može biti samo poredak koji se poziva na **nacionalnu** (u etničkom smislu) reprezentaciju. On je autentičan predstavnik svojih podanika samo po tome što su i vlastodršci i podanici u etničko-nacionalnom smislu "jedno".

Zato rat koji traje ima i ne baš latentnu komponentu **međunacionalnog** rata. Zato on ne može okončati samo okončanjem obrambenog rata, jer se hrvatska država, pošto odbaci vanjskog agresora, može i sama pojaviti kao unutrašnji agresor - kako protiv nerodenog civilnog društva, tako i protiv vlastite srpske nacionalne manjine. Zato mirovni pokret ima smisla i u Hrvatskoj: netko mora reći kako niti obrambeni rat nije izgovor za uskratu demokratske politike i civilnog društva; netko, konačno, mora reći kako mržnja (prije svega međunalacionalna), koja se sada već bjesomučno proizvodi, uopće nije neophodan obrambeni ratni resurs. I kako nije nikakvo opravdanje što sve to čini i druga strana.

Srdan Dvornik

DA LI JE RAT VRIJEME ZA NENASILJE?

Mnogi pacifisti i antimilitaristi misle isto što i ljudi koji ne pripadaju ni jednom ni drugom pokretu: rat nije vrijeme za nenasilje. Smatraju da je tada prekasno ili da se nenasiljem može pokušati kasnije da bi se spriječilo "slijedeći rat", a ne onaj koji upravo traje. Uvjereni sam da su te tvrdnje pogrešne. Govoreći tako, ne mislim samo na pravo da se odbije sudjelovati u ubijanju, koje smatram kako ljudskim pravom, tako i legitimnom političkom opcijom, čak i u zemlji koja je napadnuta od neke druge zemlje. (S moralne točke gledišta, to je legitimno barem kao i sudjelovanje u oružanoj obrani; gotovo uvijek postoje nenasilne alternative upotrebi oružja.) U prvom redu mislim na ono što bih željela nazvati **održavanje civilnog prostora u ratno vrijeme**. *Mir je više nego odsutnost rata*. Ova tvrdnja vrijedi za Hrvatsku čak i više nego za Evropu u periodu hladnog rata, kada je prvi put izrečena. *Ali rat je također više nego direktna oružana borba, bombardiranja i zračni napadi*. Rat pogoda način mišljenja i djelovanja u privatnom kao i u političkom životu. Militarizam, brutalnost, mržnja, očaj, strah da se izraze oprečna mišljenja - jesu prirodni, ali nisu neizbjegni čimbenici ratnog vremena. Nalazimo ih svuda, ne samo na bojnom polju; također je moguće svuda se boriti protiv njih. Smirivati, govoriti i djelovati protiv mržnje, sučeljavati propagandu sa činjenicama i istinom, zaustaviti nasilje nenasilnim intervencijama gdje god je to moguće, izražavati čvrstu volje da se živi u miru - sve se to može smatrati zadacima mirovnog pokreta, ali i svakog pojedinca i pojedinke, u ratnim vremenima. Samo po sebi to neće zaustaviti rat, ali doprinosi njegovom kraju i vitalno je važno za postizanje stvarnog mira. Čvrsto je uvjerenje nenasilnih aktivista da oba "partnera" u konfliktu snose odgovornost za njegov razvoj i njegov smjer. Mislim da je to istina i za ovaj rat, iako je očito tko je napadač, a tko napadnuti. Nekoliko primjera: na obje strane vojne i paravojne trupe obavljaju operacije bez kontrole civilnih vlasti; očigledno je da su obe strane odgovorne za tako zvane ratne zločine, kao što svjedoče zaposleni u bolnicama kako u Srbiji, tako i u Hrvatskoj (kažem "tako zvane" zato što je rat sam po sebi zločin protiv ljudskosti); obje strane su u nekom momentu imale interes za eskalacijom sukoba itd.

Ipak, bilo bi mnogo lakše zaustaviti rat utjecajem u Srbiji. Mirovni pokret u Srbiji, posebice u Beogradu mogao bi imati odlučujuću ulogu. Prema jednoj nedavnoj anketi, oko 80% populacije u Srbiji je protiv ovog rata. U Beogradu se samo 15% (u cijeloj Srbiji 50%) mladih ljudi odazvalo pozivu u armiju; ostali se skrivaju ili su napustili zemlju! Ukoliko bi uspjelo pokrenuti one koji zasada samo potihno ne odobravaju, bilo bi moguće prisiliti srpsku vladu da promijeni smjer svoje politike.

Mržnja i razaranje brzo se šire, kao što se nažalost može uočiti ne samo u ovom dijelu svijeta. Ali ideje demokracije i nenasilja su "zarazne" i snažne; to su nedavno ponovno dokazali stanovnici Moskve nenasilnim otporom puču u kolovozu.

Svako vrijeme je vrijeme za nenasilnu akciju, ukoliko ljudi tako izaberu!

Christine Schweizer

(Autorica ovog teksta boravila je dva tjedna u Ljubljani, Zagrebu i Beogradu kao instruktor za nenasilnu akciju Saveza za socijalnu obranu iz Njemačke)

ZAŠTO PUTOVATI NA RUB RATA?

Heidelberg, 7. 10. 1991.

Neposredno prije nego što krenem na put u raspadajuću Jugoslaviju (dakle, bolje rečeno u Sloveniju, Hrvatsku, Srbiju, Bosnu) napisat ću što me pokreće da to učinim. Onima koji će postati moji sugovornici na tom putu želio bih predati ovaj list. Vidjet ću što moram dopisati nakon povratka.

Moja prva misao je Martin iz Toursa. Martin, sin ratnika, koji je odrastao u Iliriji, u kojoj i tada ljudi doživljavaju ratna pustošenja. Martinu bijaše dano ime prema bogu rata. On nam je poznat kao onaj koji je vojničkom šinjelu dao novo značenje, djeleći ga s prosjakom. Manje je poznato da je nakon svog krštenja odbio vojnu službu s oružjem.

Htio bih zamoliti Martina iz Ilirije da me prati.

Na ovo razmišljanje nadovezuje se rečenica s drugog Vatikanskog koncila (1965.): koncil govorio o "roku koji nam je odozgo dat da bismo s pooštrenom svješću o odgovornosti nalazili metode da naše razlike u mišljenju rješavamo na način dostojniji čovjeka (...) Da se oslobođimo od starog ropstva rata." (čl. 83 iz konstitucije *Gaudium et spes*). Želim tražiti ljudi koji koriste ovaj rok u smislu tog koncila. Želim ih upoznati i biti uz njih.

U godini 1989. žene i muškarci iz svih kršćanskih crkava Evrope su se u Baselu zajednički obratili Svetom Duhu da bi zajednički napredovali na putu: *prevladati rat*, nenasilno se zalagati za pravednost i mir, ponovo otkriti Evropu u poštovanju svake pojedine tradicije i osobitosti ljudi i naroda. Južnoslavenske crkve poslale su na ovaj skup svoje ljudi. Sada, u ratu, oni se vjerojatno s lugom prisjećaju lijepog zajedništva iz Basela. Želio bih znati što je postalo od njihove nade. I ja sam tada bio u Baselu. S mnogim hodočasnicama i hodočasnicima stigao sam pješice. Vjerovao sam i vjerujem u dobru volju poslanih u Basel, vjerujem u to da ih je sve zajedno vodila snaga duha. Tu snagu duha tražim sada, u vremenu rata, u regiji rata.

Prevela AIDA BAGIĆ

Ipak: ja dolazim iz Njemačke. U novijoj povijesti današnjeg ratnog područja Njemačko carstvo igralo je neprijateljsku ulogu. Jedni bijahu gurnuti kao saveznici u rat i uništavanje, drugi su učinjeni neprijateljima. Nije samo u tadašnjem Jugoslaviju iz Njemačke prodro ovaj rat. Bjesnio je i u Francuskoj. S imenom mesta Oradour povezuje se zločin samovolje njemačkih trupa: svi ljudi pobijeni, selo razrušeno - "čin odmazde", više ili manje fingiran.

Zašto misliti upravo na to? Francuski vojnici u zarobljeničkom logoru slavili su sa svojim biskupom Theasom svetu misu. Nakon dugih unutarnjih borbi bijahu spremni s pogledom na Nijemce moliti: "kao što i mi opraštamo dužnicima našim". Iz ove snage rođen je *Pax Christi*, internacionalni katolički mirovni pokret. U spomen na molitvu francuskih ratnih zarobljenika, osjećam se danas obaveznim prema: Martinu iz Ilirije, biskupima u koncilu, crkvama u Baselu, moliteljima u opustošenoj Francuskoj i meni još nepoznatim ženama i muškarcima u regijama u kojima je danas rat; kao i obiteljima tih ljudi koje žive ovdje u Njemačkoj u brizi za svoje drage kod kuće, a ovih dana moraju slušati da stranci nisu dobrodošli u Njemačku.

Tri me želje prate:

Želio bih naći središta molitve i djelovanja za "mir, nenasilje i toleranciju" (tako su govorili zajednički kardinal Kuharić i patrijarh Pavle), biti s njima i slušati.

Htio bih pitati da li je i kada od pomoći da ljudi iz različitih zemalja i različitih konfesijskih grupa mogu u ovim sredinama ući u kontakt i razgovarati, da ljudi koji su se obvezali molitvi i djelovanju za "šalom" (mir).

Nadam se da ću vidjeti kako iz ovih središta rastu mostovi pomirenja među narodima i crkvama; želio bih razumjeti kakvu pomoći pri tome žele.

Herbert Froehlich

D-W-6900 Heidelberg, Blumenstrasse 23

O KARAVANI MIRA: NEKE DILEME

Šalje: Vesna Teršelić, Odbor antiratne kampanje Zagreb, Zelena akcija Zagreb
prima: Tom Benetollo i prijatelji, ARCI, Rim, Italija

Dragi prijatelji!

Željela bih izraziti žaljenje koje sam osjetila saznavši o načinu na koji je bila organizirana Karavana mira. Kada je Zelena akcija Zagreb (kao dio Antiratne kampanje) konačno primila informacije o Karavani mira, bili smo zatečeni s obzirom da u pripremi projekta nismo imali udjela. (...) Moje mišljenje je da su ne-vladine organizacije sposobne same artikulirati svoja mišljenja i izabrati buduće projekte. Nije nam potrebno patronizirati. Osim neprihvatljivog načina prezentiranja projekta, Odbor antiratne kampanje Zagreb nije se mogao složiti sa samim projektom, jer:

- Na sastanku u Kumrovcu 23-24 kolovoza, iniciiranom od Odbora antiratne kampanje, odlučeno je da uložimo svoju energiju u dugoročne projekte na lokalnom nivou.

Svjesni smo da će izglađivanje konfliktata u Hrvatskoj potrajati mnogo godina. Situacija se vrlo razlikuje od sela do sela i ne može biti jednoznačno objašnjena.

Gotovo svako selo zahtijeva specifični nenasilni pristup. Opsežne, bučne akcije kao Karavana mira ne mogu nam pomoći u našem radu na lokalnom nivou. (...) Sretna sam što su mnogi volonteri iz Evrope spremni doći. Nužno trebamo volontere, ali ne za jednodnevne posjetе. Željeli bismo pozvati lude na nekoliko dana ili čak tjedan kako bismo im dali šansu da razumiju kompleksnost problema koji su doveli do oružanog sukoba. S obzirom na to, skloniji smo dužim posjetama manjih grupa, a ne grupama od nekoliko stotina ljudi u jednom danu. U jednodnevnoj akciji jedina poruka koja može biti artikulirana u dotičnoj manifestaciji je MIR SADA; uvjeravam vas da su hrvatski mediji puni zahtijeva za mirom. Ukoliko pišete bilo koga na ulici što on ili ona najviše žele, reći će - MIR. Hrvatska vlada i Predsjednik također žele MIR, ali nemaju koncept kako ga ostvariti. (...) Danas smo saznali od gde Nenade Vukman da će doći u Zagreb 26. rujna. Biti će nam draga da porazgovaramo s vama i prijateljima iz Evrope. (...)

KARAVANA MIRA

Vrijeme: 25. do 29. rujna. Ruta: Trst, Rijeka, Ljubljana, Zagreb, Subotica, Novi Sad, Beograd, Titovo Užice, Sarajevo.

"Hvala vam što ste pokazali građansku hrabrost i došli da nam pomognete" riječi su koje je Sonja Licht (predstavnik Helsinskih parlamenta građana) uputila evropskim mirovnjacima koji su se tog jutra sjatili u Trst. I zaista, mnogi od njih nisu ni rekli svojim bližnjima da idu u "zemlju Nedodiju" da ih ne uplaše. Želja da se pronađe alternativa ratu i nasilju pobijedila je strah.

Karavana je odlično pripremljena i koordinirana na nivou Evrope, te je takva ekspedativnost otvorila neka pitanja o djelovanju mirovnih inicijativa na našim prostorima.

Jedan od ciljeva karavane - promoviranje ideje mira i animiranje što većeg broja ljudi - realiziran je recipročno preliminarnoj medijskoj prezentaciji, u rasponu od nikakve do odlične; u Zagrebu i Rijeci karavana je prošla "daleko od očiju, daleko od srca", u Beogradu su se ljudi skupili na zatvorenom koncertu zahvaljujući postojanju alternativnih medija, a u Sarajevu se boravak Karavane pretvorio u veliki happening.

Drugi cilja Karavane - pritisak na političke strukture da pristupe dijalogu i pregovaranju - u praksi nije imao šanse da se ostvari zbog diskursa "mir nakon rata" a ne "mir sada". Pripadnici političkih stranaka, te "zavisni" i "nezavisni" intelektualci iskoristili su workshopove za prezentaciju svojih ideoloških pozicija.

Treći cilj Karavane - pružanje aktivne podrške mirovnim inicijativama - sveo se najčešće zbog ograničenog vremena, ali i naše tradicije nekonstruktivnih diskusija, na šturu izmjenu informacija. Naši mirovnjaci su trebali iskoristiti činjenicu da je u svakom autobusu ostavljeno mjesto upravo za njih, te se pridružiti Karavani u cilju bogatije izmjene iskustava (ekspeditivni Evropljani su čak i tokom putovanja organizirali internacionalne workshopove na zadnjim sjedištima autobrašuna).

Karavana je ipak postigla dosta - građanska Evropa se bliže upoznala s naša četiri jahača Apokalipse (mediji, beskom-promisna politika, agresivni nacionalizam, sadizam vojske), a i s bujanjem mirovornih inicijativa. Sarajevo je poseban primjer: lanac od hiljada ruku bio je daleko više od danas omrznuće sintagme "bratstva i jedinstva", bio je živa projekcija unutrašnjih humanih streljenja. Karavana je pokazala i da toliko kritizirana Evropa ipak brine za nas, ali i da i mi imamo potencijal da uklonimo svoje brige.

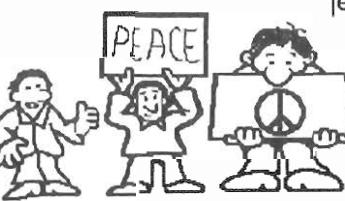
P.S. Još nekoliko crtica:

Beograd - a propos mobilizacije: najviše aplauza dobio je one-man-show na kojem je jedan od domaćina spasio vojnu knjižicu.

Bosna - a propos militarizacije: većim dijelom puta Karavana je predvođena i praćena vojnim transportima, tako da zbumjeni narod nije znao da li da nam maše sa dva, tri, ili više prstiju.

Dubrovnik - a propos apsurda: na povratku za Italiju isplovili smo just on time - na brodu smo čuli za blokadu Dubrovnika.

SANDRA OSTOJIC

INFO:

Projekt organiziranja Međunarodne karavane mira kroz Jugoslaviju, te njen petodnevni boravak, izazvali su nedoumice, polemike, oduševljenje, osude, kontroverze.

O prigovorima i strahovima koje su imali mirovnjaci iz Ljubljane i Zagreba možete saznati iz pisma **Vesne Teršelić**. Tekst **Sandre Ostojić**, koja je cijelo vrijeme putovala s Karavanom, pokazuje da su neke rezerve vjerojatno ipak bile pretjerane.

U **Sarajevu** su Karavanu sručano dočekale i vlasti gradiani. Vidljiva je, međutim, naivnosti, anakroničnost i neoperativnost mnogih prijeđloga (npr. "da se odmah zakaze skup studenata Jugoslavije kako bi se stvorila studentska asocijacija", da se u Sarajevu osnuje Ekološki centar Evrope, za što "drugi gradovi u Jugoslaviji nisu podobni s obzirom na njihovu jednostranu opredijeljenost", da se prizna suverenitet svih republika i istovremeno, nakon "logičke sekunde", formira nova jugoslavenska zajednica po uzoru na evropsku istoriju).

U **Rijeci** je došlo do neugodnog incidenta zbog sukoba između aktivista Pokreta za mir i nenasilje s jedne, te Hrvatske lige za mir s druge strane. Pokret je organizirao program u Rijeci praktički bez novca i ikakve podrške oficijelnih struktura i uz medijsku blokadu, tako da je dvorana na Trsatu kila prazna za vrijeme održavanja mirovnog rock koncerta. Uslijedili su žučljivi napadi u Novom listu i na Radiju Rijeka zbog navodne političke manipulacije organizatora, pa i gorih, "mračnih planova".

Po svemu sudeći, veliki dio sukoba potiče od činjenice da su neki od ljudi u Pokretu članovi ili bliski Ligi socijalnih demokrata, a neki od onih u Ligi članovi Socijaldemokratske stranke Hrvatske, koje se ne vole još od prije lanjskih izbora.

U **Zagrebu**, u dogovoru sa Odborom antiratne kampanje prihvatom postoji preuzeo je Hrvatska liga za mir. Svoj su posao valjano obavili, organizirajući niz razgovora s gostima u slavnoj "Kockici" za njihova prekratko trosatnog boravka. Ratoborni ton u govoru zagrebačkog gradonačelnika Borisa Buzančića neugodno je dojmio sudionike karavane. Političar mora biti svjestan kojem se tipu publike obraća i tome prilagoditi retoriku.

Članovni ARK sudjelovali su u razgovorima mirovnih pokreta, kao i ženskih i ekoloških. Uspostavili smo kontakt s predstavnicima oko 20 mirovnih grupa i pokreta iz Francuske, Njemačke, Italije, Engleske, Nizozemske i SAD. Bili su impresionirani našim nastojanjima da održimo kontinuitet mirovnih aktivnosti u ratnim uvjetima. Ovo je za nas vrlo značajno,

jer su evropski mirovni pokreti do sada poznavali samo Gibanje za kulturo miru in nenasilja iz Ljubljane i reke pojedince iz Beograda.

Zoran Oštric

WORKSHOP O NENASILNIM AKCIJAMA I POSREDOVANJU

TEČAJ ZA MIRITELJE

Eric Bachman, Traude Rebman i Christine Schweitzer iz *Bund für Soziale Verteidigung* iz Njemačke održali su, na poziv OARK-a, 28. i 29. rujna u Zagrebu, radionicu pod nazivom "Uvod u nenasilnu akciju i posredovanje". Po isteku prvobitno predviđenog termina radionice, a na inicijativu polaznika, radionica je produljena na čitav sljedeći tjedan.

Nakon što su nam ispričali ponešto o sebi, Eric i Traude pozvali su nas da izrazimo svoja očekivanja i strahove od ovog seminara. Mogu se razlikovati tri grupe očekivanja/straha, vezane uz:

- 1.) osobni rast jedinke ("želim da mi radionica pomogne da se ne osjećam tako bespomoćno u pogledu rata", "želim ostati neagresivna u agresivnom okruženju", "želim pokušati razumijeti ljude koji čine zlo", "bojam se da mi radionica neće povećati nadu u mogućnost zaustavljanja rata");
- 2.) razvoj grupe ("želim upoznati nove prijatelje", "očekujem drugačiji način komuniciranja i rada", "bojam se međusobnog nerazumijevanja i nastripljenja");
- 3.) politički razvoj ("želim naučiti kako konkretno mirovorno djelovati", "bojam se da nenasilje kod nas neće uspjeti").

Nenasilno djelovanje

Eric je govorio o principima nenasilnog djelovanja. Zanimljiva je njegova konstatacija da je u Sjevernoj Irskoj, Južnoafričkoj Republici i kod nas čuo iste izjave: "Svi su ratovi prljavi, ali ovaj je gori od drugih", "Nenasilna akcija ima šarise drugdje, ali ne kod nas", "Prvo treba zaustaviti rat, pa onda mirovno djelovati" i sl.

Nenasilno djelovanje nije pasivnost, nego specifičan način djelovanja, koji uključuje otpor nepravdi. Nenasilnom akcijom nastojimo ukazati na ono čemu se suprotstavljamo (protestne akcije - peticije, demonstracije itd.) ili za što se zalažemo (konstruktivne - razvijanje alternativa).

Pet principa nenasilnog djelovanja:

- 1.) odbijanje korištenja nasilja, čak i prema nasilnom protivniku;
- 2.) kontinuirano traženje rješenja koje uključuje i drugu stranu (naš cilj nije pobjeda ili uništenje protivnika, nego rješenje problema; i druga strana je ljudsko biće/ljudska bića);
- 3.) naš cilj nije samo u budućnosti ostvariti neke ideale, nego ih integrirati u vlastito ponašanje sada: nehijerarhičnost, neautoritarnost, pluralizam, konsenzualnost;
- 4.) treba razvijati konstruktivne alternative, ne samo protestirati;
- 5.) nasiłnog protivnika treba stalno suočavati s rezultatima njegovih akcija (jasno dramatizirati situaciju, ukazati na skrivenе konflikte).

Posredovanje

Omrovnom posredovanju govorila je Traude. Posredovanje nije samo specifična vještina rješavanja konfliktata nego može postati i stil života. Posredovanje je proces u kojem neutralna treća strana intervenira u sukob kako bi, kroz niz koraka, vodila strane u konfliktu do rješenja koje one same predlažu, odabiru i dogovaraju. Posredovanje nije određivanje tko je u pravu a tko u krivu.

Da je uloga posrednika vrlo zahtjevna, uvjerili smo se u praktičnom djelu, igrajući uloge posrednika između dvije osobe u konfliktu. Posrednik mora biti čvrst u pogledu poštivanja pravila medijacije, ali i fleksibilan, otvoren, suosjećajan, nepristran, mora znati "aktivno slušati" i navesti sukobljene strane da se tako slušaju itd.

Zaključak za budući rad

Oni koji su došli po rješenja ili konkretne naputke neposredno primjenljive na zaustavljanje ratne situacije kod nas ("kako prisiliti ljude na nenasilje u tri poteza") razočarana su otišli. Način rada u radionici omogućio nam je bazično iskustvo davanja i primanja, kojeg u daljem radu moramo prilagoditi našoj situaciji. Toplina uspostavljenog ljudskog kontakta, nastojanje za razvijanjem pozitivnog, kao i spremnost na zajednički angažman protiv ubijanja, mržnje i laži, učinile su od nas sasvim posebnu grupicu tog trena u Zagrebu, razmišljala bih ponekad žureći da stignem do mjesto održavanja prije nego se oglase sirene ili pak vraćajući se s radionice u zamračeni grad.

Metoda rada koju smo upoznali ima veliki značaj. Svi su imali priliku govoriti i biti saslušani, odluke smo donosili konsenzusom, upoznali smo se s tehnikom brainstorminga itd. Od dvadesetak ljudi, koji se ranije uglavnom nisu poznavali, nastala je grupa spremna suradivati u projektima OARK. Stečena znanja koristiti ćemo u radu projektnih grupa, organiziranju mirovnih akcija, komuniciranju, rješavanju konfliktata.

Novonastala grupa naročito je zainteresirana za ācljni rad na vlastitoj edukaciji, organizaciji edukacije za nove zainteresirane osobe, te za odlazak na konfliktna područja i primjenu naučenog u posredovanju.

Nina Pečnik

Pozivamo sve zainteresirane za sudjelovanje u slijedećim radionicama i drugim oblicima obrazovanja za nenasilne akcije i mirovno posredovanje da se javi u *Zelenu akciju Zagreb* ili *Društvo za unpaređivanje kvalitete života!*

RAZJEŠAVANJE KONFLIKATA

U Ljubljani se od 24.-26. listopada održava nastavak "Seminara o razrješavanju konflikata" u organizaciji Mirovnog instituta iz Ljubljane. Prvi dio seminara održan je početkom rujna u Schleiningu (Austrija). Pozvani su ugledni intelektualci iz svih jugoslavenskih republika: S. Bolčić, J. Brković, M. Filipović, Z. Grebo, D. Janjić, T. Kuzmanić, R. Močnik, V. Oreščanin, V. Pavlović, Z. Pakrovac, Ž. Puhovski, M. Pupovac, R. Rizman i dr.

O tome što će se tamo govoriti možete čitati u slijedećem broju ARKzina.

DRUŠTVO ZA WALDORFSKU PEDOGOGIJU

Rockefellerova 26, Zagreb

Od 25.-27. listopada u Centru za kulturu Trešnjevka organizira seminar "Ka umijeću pregovaranja". Predavač - Bobo

Poruka mira • • • • •
MICHIKO KUSHI

- Čitav svijet, posebno onaj dio koji želi više suradnje u realizaciji mirosljubivog i jedinstvenog svijeta, želi prekid vatre u vašoj prekrasnoj zemlji a više razumnih, smislenih diplomatskih napora kako bi se postigao dogovor bez obzira na to hoće li Jugoslavija ostati federacija ili će se podijeliti na nekoliko nezavisnih država. To je proces koji zahtijeva vrijeme, strpljenje i mnogo napora.
- Čovječanstvo mora učiti kako dostići rješenje a da se ne upotrijebi sila, jer se jedino na taj način stvaraju dugotrajni, prijateljski i mirosljubivi odnosi među ljudima, državama i zemljama-jer budućnost na ovoj planeti dijelimoši zajedno.

- Molimo vas, nemojte razočarati čitav svijet!

- Molimo vas iskažite duh bratstva i sestrinstva!

- Molimo vas, nadahnjute se idealima koje svi slijedimo za Jedinstveni svijet u miru.

- Upiravo Jugoslavija može u ovo doba povijesti demonstrirati ovaj duh pred očima svijeta.

Ijačić.

Sredinom studenog organizirati će seminar "Motivi i pitanja odgoja u kriznim vremenima" - predavač: Mathijas Riepe.. Detaljnije informacije možete dobiti na tel. 436-528.

• • • • • Iskreno dragim priateljima!

• Iako nam je prevashodan cilj sačuvati prirodu destrukcije čovjekove, pridružujemo se vašoj akciji očuvanja čovjeka-prirode od čovjeka-prirode.

• • • • • Vlado Ćetković, Cetinje

JEDNO PISMO IZ LJUBLJANE

Ljudem dobre volje na Hrvatskom, S tem pismom želim izraziti svoju podporu vašim prizadevanjem, razumevanje vaših motivov za mirosljubivo, nenasilno inicijativu, sačuvanje ob dogodkih, ki povzročajo tako neprijetne občutke in veliko občudovanje vaše pogumne drže in energije, ki jo črpate iz iskrenih človeških pobud za dobro vsakega posameznika.

Ta zares širok spekter civilnih pobud in protivojnih akcij dokazuje in ponovno potvrjuje, kako pomembni so minožični odzivi ljudi, reakcije vsakega posameznika, angažiranje že obstoječih organizacij in rojstvo novih, neformalnih skupin.

Obžalujem le, da do obsežnejših in z idejami nenasilja podprtih akcij ni prihajalo že prej, ob vsakem posameznem izpadu na jugoslovenskih tleh in upam, da bodo državljanji, združeni v različnih družbenih skupinah in gibanjih, lahko kmalu v miru zagotavljali pravice in blagostanje za vsakega človeka, saj se temelji civilne družbe pravzaprav že postavljajo.

Z najboljšimi željami in toplimi pozdravi,

Polona Rozman

- • • • • Nećemo Slobu
- nećemo Franju
- hoćemo u banju
- da lečimo reumu

• • • • • Adžija, Novi Sad 7.09.91.

Poruka mira

CRTICA O NASTANKU OVOGA BROJA

Dok smo slagali ovaj broj ARKzina u Zagrebu, u Ljubljani je nastajao novi broj Intruder, glasila Gibanja za kulturo mira i nenasilja, na engleskom jeziku.. Iako je u Hrvatskoj rat, a Sloveniju miruje iza novouspostavljenih granica, pokreće nas isti motiv - čežnja za svjetom bez nasilja. Voljeli bismo da ovakvih fanzina bude što više i da se energija što više ljudi usmjerava prema miru.

The Intruder is riding the ARC, the ARC rides Intruder. Both are riding the keyboards. Towards more awareness of peoples power to abolish the roots of war. The current issues of The Intruder, a paper (in English language) of The Movement for The Culture of Peace and Nonviolence from Ljubljana and the ARKzin, a paper (in Croatian) of Anti-war Campaign in Zagreb are both edited at the same time. Rainy nights and falling leaves of autumn, the sound of powersupply, an open phone line, jokes and laughter coming out of our enthusiasm and friendship are mixed with pain and sorrow of the brutal reality in the Balkans. We feel like doing a good job and we send you good spirits with this papers!

Editors, Zagreb, Ljubljana, October 19th 1991.

Miroslav Ambruš-Kiš, Vesna y Soledad Janković, Zoran Oštrić, Dominique Cauchard, Marko Hren, AppleMacintosh™

ARK in 20

Metelko

*ane bonn fon
nock'n roll*

CRTEŽ CITIRAN IZ M'ZINA, FANZINA MREŽE ZA METELKOVO

**ONIMA KOJI MISLE PAMETNO POSTUPITI S
VLASTITIM NOVCEM:**

ŽIRO-RAČUN ODBORA ANTIRATNE

KAMPANJE ZAGREB

30105-678-75296 SDK Zagreb

(za dinariće)

**UZ OBAVEZNU NAZNAKU: ZA ANTIRATNU
KAMPANJU!**